

Riksdagens protokoll

2006/07:23

Fredagen den 17 november

Kl. 09.00 – 12.25

Protokoll
2006/07:23

---

1 § Ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Anna Kinberg Batra* (m) ansökt om föräldraledighet under tiden den 17 november 2006–13 april 2007.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Göran Thingwall* (m) inträtt som ersättare för *Anna Kinberg Batra*.

2 § Anmälan om val av ordförande i utrikesutskottet

Förste vice talmannen anmälde att *Göran Lennmarker* (m) utsetts till ordförande i utrikesutskottet från och med den 16 november.

3 § Meddelande om allmän debattimme

Förste vice talmannen meddelade att information om den allmänna debattimmen *onsdagen den 29 november kl. 9.00* (ca 9.15 om plenum inletts med votering) delats ut till kammarens ledamöter.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:56

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:56 Vd-bonus i statliga bolag av *Thomas Östros* (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 november 2006.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor utomlands.
Stockholm den 15 november 2006
Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2006/07:66

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:66 Ökade kostnader med anledning av höjd akasseavgift
av Ulla Andersson (v)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 30 november 2006.

Skälet till dröjsmålet är andra redan inplanerade åtaganden.

Stockholm den 15 november 2006

Näringsdepartementet
Sven Otto Littorin (m)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2006/07:45 om elpriser för basindustrin

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jasenko Omanovic har frågat mig vad jag avser att göra för att hålla nere elpriserna för basindustrin för att undvika en nedläggning av Utansjö bruk inom Rottneroskoncernen.

Jag vill inleda med att kommentera de förutsättningar som råder på den nordiska elmarknaden, både på kort och på lång sikt. Höstens höga elpriser och variationer speglar i hög grad den besvärliga elförsörjningssituation vi upplevt. De höga priserna är en konsekvens av en stor brist på vatten i svenska magasin samt att flera kärnkraftverk har varit avstängda under en längre tid. När efterfrågan i Sverige och andra länder är större än det tillgängliga utbudet är det, precis som på alla marknader, naturligt att priset går upp. Norden har varit tvungen att importera dyrare fossilbaserad el för att klara våra egna behov. Bedömningen är att elpriset kommer att gå ned i takt med att fyllnadsgraden i magasinen normaliseras och att kärnkraftverken åter är i drift. På en väl fungerande marknad kommer elpriserna att variera över tiden och med förutsättningarna i omvärlden, till exempel tillgången på vatten.

Vidare har elpriset långsiktigt påverkats av systemet för handel med utsläppsrätter, som införts inom EU för att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser. En stor del av Europas elproduktion sker i kolkondenskraftverk. Sådana kraftverk kan bara nyttiggöra en mindre del av energiinnehållet i bränslet, vilket gör att koldioxidkostnaden slår igenom kraftigt på elpriset. Den nordiska elmarknaden är sammankopplad med den europeiska, vilket medför att Norden påverkas av den utveckling och

av de priser som råder där. I takt med att överföringskapaciteten ökar mellan länderna kommer prisskillnaderna på el i olika delar av Europa att minska samt prisvariationerna över tid beroende på till exempel vattentillgång att minska. Detta är en fundamental skillnad jämfört med den historiska situation då elmarknaden var nationellt begränsad till enbart Sverige eller Norden. Det är ingen idé att försöka blunda för att det nödvändiga arbetet med att möta hoten om globala klimatförändringar kommer att leda till att det europeiska och svenska elpriset under lång tid framöver kommer att ligga på högre nivåer än vi historiskt sett har vant oss vid i Sverige. Men det ger samtidigt intressanta exportmöjligheter för svensk hållbar teknik och elproduktion och för vårt kunnande på området.

God tillgång på elektrisk kraft med hög leveranssäkerhet och annan energi är en förutsättning för vårt moderna samhälle. För att svensk industri ska fortsätta att generera exportintäkter och skapa nya arbetstillfällen krävs god tillgång på energi till internationellt klart konkurrenskraftiga priser. Arbetet med att säkerställa en långsiktigt god tillgång på el till konkurrenskraftiga priser är prioriterat och kräver åtgärder för att både öka produktionen och effektivisera användningen av el. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet för att skapa ett tydligt, stabilt och långsiktigt regelverk för bland annat investeringar, produktion och distribution av el samt att ge kunderna möjligheter att vara aktiva på elmarknaden. Jag tycker att det är självklart att industrin som köper mycket stora volymer el på kontrakt över lång tid på en fungerande marknad ska kunna erbjudas betydligt bättre villkor och lägre prisnivåer jämfört med andra kunder. Här krävs både ansvar och flexibilitet från de stora producenternas sida för att tillgodose kundernas behov och önskemål.

Åtgärder för att effektivisera användningen av el och annan energi är prioriterade av regeringen. Om vi kan minska elanvändningen minskar också efterfrågan på el, vilket bidrar till lägre elpriser till gagn för industri och hushåll.

Jag vill framhålla att Sverige, trots ökande elpriser, är ett av de länder i Europa där den totala elkostnaden för den elintensiva industrin är som lägst. De elintensiva företagen betalar inte elcertifikatsavgift och blir helt befriade från elskatt under förutsättningen att företaget deltar i programmet för energieffektivisering, PFE, vilket drygt 120 företag valt att göra. För övriga företag gäller en mycket låg skatt på el om 0,5 öre per kilowattimme.

För någon vecka sedan träffade jag företrädare för den elintensiva industrin och blev informerad om deras situation. Jag tar industrins oro på stort allvar och jag *har* även tagit initiativ till att träffa företrädare för kraftindustrin för att underrätta mig om deras syn på elmarknaden och framför allt prissättningen på el till basindustrin.

Regeringen har tidigare aviserat att det bör undersökas hur konkurrensen på elmarknaden kan förstärkas. Vidare kommer möjligheterna att helt eller delvis lösa upp samägandet i kärnkraften att utredas, i syfte att öka konkurrensen på elmarknaden. Inriktningen är att den nordiska elmarknaden bör fortsätta att utvecklas, överföringskapaciteten mellan länderna bör stärkas samt att integrationen med övriga elmarknader inom EU främjas.

Jag vill medverka till att skapa goda och långsiktigt stabila villkor för investeringar i ny hållbar elproduktion i Sverige. Regeringen arbetar bland annat för att kunna underlätta tillståndsprocessen för nya vindkraftverk. Jag välkomnar också de initiativ som företrädare för basindustrin själva aviserat för att genomföra investeringar i ny förnybar elproduktion. Det är bra för marknaden och konkurrensen om nya aktörer vill vara med och investera i framtidens elproduktion.

Anf. 2 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Jag får tacka näringsministern för svaret. Det är en enkel fråga om vad näringsministern avser att göra konkret i fråga om Utansjö bruk och nedläggningen av bruket. I sitt svar berättar näringsministern om hur elmarknaden är uppbyggd och om vikten av att skapa en ny hållbar elproduktion. Jag håller med om att det finns behov av att skapa en ny hållbar produktion. Den förra, socialdemokratiska, regeringen satsade på det gröna folkhemmet och andra inslag för att få bort oljeberoendet. En del av det har redan påbörjats.

Min fråga gäller egentligen det kortsiktiga, inte det långsiktiga. Det handlar kanske om en månad. Rottneroskoncernen beslutade investera 300 miljoner på Utansjö bruk för att få en ny produktion, en mekanisk produktion, där man minskar utsläppen och får användandet av timmerstockar dubbelt så effektivt som det var tidigare med en kemisk produktion. Det ger alltså en bättre effekt på miljön.

Då är min fråga: Ska man bortse från allt detta? Vi har nu en industri i Utansjö som är mest avancerad i världen, med bästa teknologiska möjligheter, som hotas av att flyttas utomlands. Det enda jag tycker kortsiktigt måste ske är att näringsministern ska se över hur man kan använda Vattenfall för att Utansjö bruk ska få ett konkurrenskraftigt pris på den europeiska marknaden. Basindustrin har själv pekat på att det finns exempel i Frankrike, Spanien och Österrike på att basindustrin kan få konkurrenskraftiga priser. Det behövs en kortsiktig insats för att kunna rädda Utansjöfabriken. Det handlar om kanske en månad, det handlar inte om det långsiktiga. Jag tror att vi är överens om att det behövs insatser på den långsiktiga sidan men att näringsministern kortsiktigt använder det verktyg som hon har, och det är Vattenfall.

Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag håller med om att det är på kort sikt, men man kan aldrig koppla bort det långsiktiga. Det hör ihop. Hela basindustrin har uppvaktat mig för att prata elpriser, basindustrins möjligheter att bygga ut sin produktion och att stanna kvar i Sverige. Man kan inte säga att det bara gäller Utansjö bruk för det gäller faktiskt Boliden, LKAB och många andra företag i vårt land. Därför kan vi inte bara lösa *ett* problem utan vi måste se helheten.

Jag har träffat både fack och företag från Utansjö. Vi hade en mycket bra diskussion tillsammans. Det är väl klart att den konkurrens som den mekaniska massan utsätts för är jättetuff, och den investering som man har gjort där är en stor investering som kräver förhållandevis låga elpriser.

När det gäller övriga Europa får jag rätt ofta höra att det är mycket goda villkor för företag där. Men om vi tittar på hur marknaden ser ut

och jämför elpriser i Sverige med dem i övriga Europa ser vi att elpriserna faktiskt ligger lägre i Sverige än i övriga Europa. Sedan kan jag inte utläsa om det finns enskilda avtal, för den informationen har jag inte tillgång till, men totalt sett ligger elpriserna lägre.

Trots det finns det, som jag också skriver i svaret, anledning att fundera över de långsiktiga avtalen. Hur kan vi få fram långsiktiga avtal så att de här företagen stannar kvar i Sverige? Vattenfall är naturligtvis det instrument som staten har. Samtidigt befinner sig Vattenfall på en marknad, precis som alla andra. Därför skriver jag också i mitt svar att det rimliga är att den som har stora kunder också tecknar långsiktiga avtal. Jag kan inte gå in och detaljstyra Vattenfall. Däremot kan jag ha som allmän synpunkt att har man stora kunder är det också rimligt att på en marknad ha de här långsiktiga avtalen.

Det jag också säger är att vi behöver ny elproduktion från andra. Tre stora företag har en dominerande ställning i Sverige, och på den nordiska elmarknaden är det något flera. Vi behöver flera som producerar elenergi för det ökar konkurrensen. Därför är jag glad över att basindustrin investerar i vindkraft till exempel. Den investerar 5 miljarder, och det kommer att ge en terawattimme.

Utöver detta och för att öka tillgången på el på marknaden behöver vi energieffektivisera. Ska basindustrin få tillgång till el till bra priser framöver behöver vi energieffektivisera och inte värma upp hus med el, som vi har gjort under lång tid för att elen har varit billig, och spara i både industrin och transport- och bostadssektorn.

I energisparprogrammet, som industrin själv är med i, redovisar industrin att den skulle kunna spara upp till en terawattimme per år om man gör de här insatserna. Industrin har redan varit duktig, men den kan göra mer. Då ökar också tillgången till el på marknaden.

Även om Utansjö bruk är det mest akuta, vilket jag håller med om, och det är bra att du ställer frågan, måste vi också se på vad vi gör på lång sikt för att säkra svensk basindustri och för att företag och elkunder ska kunna känna tillförsikt inför framtiden.

Anf. 4 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Jag tycker inte att man ska styra Vattenfall, men man ska ge ägardirektiv. Det ansvar som en näringsminister har är faktiskt att styra Vattenfall. Vattenfall ägs av svenska folket, och det finns ett ansvar hos näringsministern att ge ägardirektiv till Vattenfall så att Vattenfall kan ge konkurrenskraftiga priser till basindustrin. Det är det första.

Det andra är att när basindustrin visar att den investerar bör regeringen kortsiktigt ge en signal om vilken väg man tänker ta. Kommer regeringen att stötta basindustrin i de investeringar som är på gång, inte bara inom Rottneroskoncernen?

Frågan är vilken väg regeringen ska ta? Ska regeringen stötta basindustrin i det den gör för att förbättra miljöförutsättningarna och för en överlevnad av basindustrin? Eller ska man helt enkelt överlämna allt till de tre stora hajarna på elmarknaden som finns i dag utan att ta en av dem som vi äger gemensamt och med ägardirektiv säga att nu ska basindustrin få konkurrenskraftiga priser?

Jag blev lite förvånad när jag hörde näringsministern säga att vi faktiskt har de lägsta priserna i Europa. Det hörde man inte i valrörelsen.

Men det är bra att vi har det, och vi ska hålla linjen att vi ska ge förutsättningar för konkurrenskraftiga priser till basindustrin.

Basindustrin står inte för hela ökningen av elförbrukningen från 90-talet och framåt. Det är faktiskt hushållens och servicesektorns elförbrukning som har ökat mycket. Jag blev förvånad häromdagen när jag hörde till och med en meteorolog säga på tv att den kanske bästa julklappen för svenska folket är en lågenergilampa.

Vi har kommit så långt att vi måste se över hur vi använder elen i hushållen. Det är inte bara elförbrukningen i basindustrin utan i hela samhället som man måste se över. Men basindustrin är faktiskt en källa till export för Sverige av de råvaror som finns i landet. Det är mycket viktigt att värna om basindustrin utan att försämra för miljön när basindustrin själv investerar för att förbättra förutsättningarna.

Jag blev lite förvånad över att det bara är vindkraft som nämns i svaret. Solenergi nämns inte alls.

Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Nej, jag har inte nämnt alla energislag som vi nu ser växa fram. Men det som jag tycker är lite spännande är det som händer på vindkraftsområdet. När Bas El nu investerar 4–5 miljarder blir det i alla fall en terawattimme. Det finns ett antal projekt runtom i landet som ger ett rejält tillskott på energimarknaden just inom vindkraftsområdet. Det är stora investeringar. Vindkraftverken har blivit långt mer effektiva, producerar mer el och är mycket bra. De placeras också på de ställen där vi nu har gjort vindkartering och där vi ser att det är bra att investera. Det är bra när också basindustrin investerar därför att då blir det en ökad konkurrens, och det är det som jag vill se.

Det som jag kan känna lite överraskning över är att den förra regeringen inte gjorde mer åt den koncentration som har skett på energimarknaden. Man har låtit den här utvecklingen ske, och i dag har vi tre stora kraftbolag som dominerar den svenska elmarknaden.

Jag bejaktar det som Jasenko säger, att vi behöver spara energi i hushållssektorn. Där har vi massor att göra. Vi har mycket att lära av andra länder, men vi har också mycket att lära ut. Vi har rätt mycket kunnande som vi skulle behöva tillämpa. Jag ska på energiministermöte nästa vecka där vi ska diskutera hur vi på europeisk nivå ska kunna göra det här. Det är nämligen inte bara ett svenskt problem utan också ett europeiskt. Jag tror att om vi är duktiga i den här delen kan den här tekniken bli en exportvara för svensk industri.

När det gäller Utansjö bruk och basindustrin har jag också träffat basindustrin. Vi har ett kontinuerligt samarbete för att se hur vi ska kunna klara den här situationen. Vad det handlar om är att vi måste klara både konkurrensen och EU:s regler om att det ska vara likvärdiga villkor, men vi måste också säkra att vi får en bra basindustri.

Jag kan bara notera att den förra regeringen inte har använt sitt ägarinflytande för att ge några riktigt bra villkor för svensk basindustri, och det kan man reflektera över. Det som vi nu försöker göra är att vidta en rad olika åtgärder för att stärka den delen.

Ska jag returnera någonting till Jasenko så är det att jag tror att vi behöver långsiktiga spelregler.

Jag har personligen lagt ned rätt så mycket möda på att energifrågan inte ska hamna i gräl utan att vi i en konstruktiv samtalston ska komma framåt i frågan. Om några ska investera i Sverige behöver de långsiktiga spelregler. Då måste de veta att det finns en samsyn kring det över blockgränsen.

Jag tror att du och jag är ganska överens om att vi behöver göra alla de här sakerna. Jag hoppas att du i ditt parti anstränger dig för att komma fram till en situation där regering och opposition kan komma överens om dessa långsiktiga spelregler. Då kommer kraftbolag att våga investera, då kommer basindustrin att se att det här är vad svenska politiker gör för att jobben ska stanna i Sverige.

Jag hoppas verkligen att vi ska kunna ha en konstruktiv debatt om energipolitiken i Sverige och inte bara den träta som har präglat svensk energipolitik under så många år. Därför är det bra att du ställer frågan till mig och att vi får ha den här diskussionen.

Anf. 6 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen hade gjort jättemycket för basindustrin. Basindustrin är medveten om det och säger också att regeringen faktiskt hade gjort mycket för basindustrin genom åren.

Det finns några exempel där man aktivt har utövat sitt ägande i statliga företag, i det här fallet Vattenfall.

Därför ställer jag en gång till frågan: Vad tänker näringsministern göra när det gäller Vattenfall? Tänker man ha ett aktivt ägande för att få konkurrenskraftiga priser för basindustrin?

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Vi har ständigt diskussioner med Vattenfall, men också med svensk basindustri. Alla de önskemål som nu kommer från Utansjö bruk och från övrig basindustri överväger vi nu för att se vad vi kan göra.

Jag har nämnt alla de åtgärder som finns på vår dagordning.

Vi kan träta om vad den förra regeringen gjorde och inte gjorde. Jag har bara suttit på den här posten i fem veckor, men jag kan konstatera att den svenska basindustrin i dag är ganska missnöjd med hur man har blivit hanterad och behandlad under alla dessa år.

Jag har ett aktivt samarbete med svensk basindustri för att komma framåt.

De saker som jag har nämnt kommer vi att fortsätta med. Det är att stimulera energieffektivisering så att vi får mer tillgång till el på marknaden. Där är de gröna elcertifikaten där inte minst Centerpartiet varit pådrivande ett sätt att få fram det och göra det lönsamt att investera på det sättet.

Vi ska snabba på tillståndsgivningen så att det snabbt går att investera. De som vill investera måste få besked om att de kan göra det och att de vågar göra det.

Jag tycker återigen att det är bra om vi kan hitta en samtalston i energipolitiken som gör att vi kommer fram. Vi är ju alla rädda om jobben i Sverige. Kan vi hitta en samtalston som gör att vi är konstruktiva och inte låser in oss i gamla positioner tror jag att vi kan komma fram.

Jag tycker att Sverige har en fantastisk möjlighet. Jag får väldigt många frågor från ministrar runtom i världen om intresse för Sverige på det här området. Vi kan se att energi kan bli ett tillväxtområde, ett område där vi kan exportera teknik och kunskaper och ge jobb här i Sverige. Det tycker jag är något positivt.

Jag ser med tillförsikt fram emot det vi gör nu. Jag hoppas att vi gemensamt ska anstränga oss för att rädda jobben. Utansjö bruk är i en akut situation, men det är många som klappar på dörren och vill ha en lösning på detta. Jag ska anstränga mig till det yttersta för att åstadkomma det.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:27 om svensk veteranpolitik

Anf. 8 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Allan Widman har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att Sverige både politiskt och på myndighetsnivå ska få en sammanhängande veteranpolitik.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, utgiftsområde 6) redovisat att Sveriges ambitionsnivå när det gäller att delta i fredsfrämjande insatser ska höjas. Vi har ett ansvar för att bidra till frihet, fred och välbefinnande. Det stärker också vår egen säkerhet. Därför näst intill fördubblar regeringen anslagen till internationella operationer.

En ökad ambition påverkar naturligtvis personalförsörjningen.

I budgetpropositionen framhåller regeringen att ett väl fungerande personalförsörjningssystem är av avgörande betydelse för Försvarsmaktens möjligheter att utföra sina uppgifter.

En viktig del i detta sammanhang är, som Allan Widman påpekar, hur vi tar hand om personalen vid internationella insatser. Grunderna för detta finns främst i lagen (1999:568) respektive förordningen (1999:569) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten. I dessa författningar regleras bland annat frågor om rehabilitering vid skada under tjänstgöring och Försvarsmaktens ansvar för uppföljande verksamhet.

De ökade ambitionerna när det gäller den internationella verksamheten och det förhållandet att den nordiska snabbinsatsstyrkan – ledd av Sverige och med truppbidrag från Finland, Norge och Estland – kommer att stå i beredskap för insatser under första halvåret 2008, skärper naturligtvis kraven på hur vi tar hand om dem som deltar i den internationella verksamheten. Det gäller bland annat att förbereda personalen inför en insats och att stödja och ta hand om personalen under och efter insatsen. Vi måste vara medvetna om att fredsfrämjande militär verksamhet faktiskt är farlig. Det finns en risk att vår personal skadas eller dödas.

En hel del har gjorts under senare år för att förbättra omhändertagandet av vår personal vid och efter internationell verksamhet. Men detta innebär naturligtvis inte att inte ännu mer kan göras.

Hösten 2005 diskuterade Försvarsmaktens högkvarter och Försvarsdepartementet hur omhändertagandet eller krisstödet vid internationell verksamhet skulle kunna förbättras ytterligare. Försvarsmakten har naturligtvis både ansvar för och ett starkt egenintresse i att värna sin personal. Därför arbetar en särskild arbetsgrupp inom högkvarteret med frågan. Försvarsmakten ska redovisa resultatet i samband med årsredovisningen i februari 2007. Förbättringarna inom krisstödsverksamheten ska vara införda senast vid utgången av 2007.

Jag vill understryka att krisstödsverksamheten är av stor betydelse också för Försvarsdepartementet och regeringen. Mitt departement håller sig därför fortlöpande informerat om Försvarsmaktens arbete.

Jag delar alltså helt Allan Widmans uppfattning att vi måste skapa en bra och sammanhängande veteranpolitik och krisstödsverksamhet. Det första steget i det arbetet är att arbetsgruppen fullföljer sin översyn och att Försvarsmakten redovisar resultatet i början av nästa år. Därefter får vi ta ställning till om det behöver vidtas ytterligare åtgärder.

Anf. 9 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag vill inledningsvis ge positiv kritik till försvarsmministern för att han har valt att kvantifiera våra internationella ambitioner i massmedierna. Det har talats mycket om förmågor inom Försvarsmakten. Det är ju ett mera abstrakt uttryck.

Att försvarsministern har varit tydlig med att målet är 2 000 soldater 2009 ger ju riksdagen en verklig chans att utvärdera de resurser som satsas på det här området, eller för att travestera Archimedes: Det är med fasta punkter som jorden ska förflyttas.

Herr talman! Det finns en utbredd missuppfattning om syftet med de internationella insatser som Sverige genomför. Många tror att det enbart handlar om en välvilja mot de människor runtom i världen som är mindre lyckligt lottade. Att erkänna ansvaret för våra medmänniskor i andra länder och världsdelar är naturligtvis viktigt, men det är också viktigt att gång på gång slå fast att de insatser som vi gör också tjänar våra egna säkerhetspolitiska intressen.

Vår förmåga att försvara oss får inget bättre kvitto än de skarpa insatser som våra soldater genomför utomlands.

Sverige skapar naturligtvis också vänner, och goda vänner, när vi bär vår del av den internationella bördan.

Sist men inte minst är ju vår egen säkerhet också positivt påverkad av att demokrati, mänskliga rättigheter och stabilitet tränger allt bredare över vår glob.

Natos generalsekreterare Jaap de Hoop Scheffer uttryckte för något år sedan saken väldigt väl i fråga om Afghanistan. Han sade: "If we don't go to Afghanistan Afghanistan will come to us."

Nyligen firade de svenska FN-insatserna 50 år. Under dessa år har mer än 100 000 svenska män och kvinnor vågat sina liv för andras fred och säkerhet.

Precis som ministern tror jag att en viktig förutsättning för den fortsatta omställningen är att vi uppskattar dessa insatser som män och kvinnor gör efter förtjänst.

Ministern hänvisar till ett arbete som pågår i högkvarteret om stöd vid insatser. Det är naturligtvis viktigt att vi också har en god beredskap för

att ta hand om våra soldater under insatsen. Men fokus i min interpellation handlar om omhändertagandet efteråt.

Det finns i dag en utbredd känsla av att myndigheten inte uppskattar insatser som soldater gör i den efterföljande karriären. Kanske beror detta på att många höga officerare själva inte har medverkat. Som princip anser jag att deltagande i internationella insatser ska krävas för att bli förbandschef, general eller för den delen överbefälhavare.

Det har skett förbättringar av försäkringsskyddet. Men fortfarande är svenska soldater som återvänder från fredsfrämjande uppdrag i princip hänvisade till landstingens utbud av sjukvård. Och jag tror inte att detta är tillräckligt.

Inom vårt mycket stora högkvarter finns det i dag många olika enheter. Men det finns inte någon enhet som har ett sammanhållet ansvar just för veteranfrågorna. Och jag tycker att det vore mycket värdefullt om också regeringen, även om det nu sker ett arbete inom Försvarsmakten, uttrycker en tydlig viljeinriktning i dessa frågor.

Anf. 10 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Får jag med anledning av det inledande berömmet börja med att fästa kammarens uppmärksamhet på att det fanns en diskrepans mellan det skriftliga svaret och det som jag läste upp. I det skriftliga interpellationssvaret står det: "Regeringen anser därför att antalet män och kvinnor i utlandstjänst på sikt bör öka till ca 2 000 personer." Det tyckte Allan Widman var ett bra tydliggörande. Men det som jag muntligen sade var: "Därför näst intill fördubblar regeringen anslagen till internationella operationer." Skillnaden när det gäller denna diskrepans är att så länge som vi talar om arméförband så är en fördubbling från 1 000 till 2 000 soldater ett rimligt sätt att kvantifiera detta. Men det är klart att om vi gör som vi gör nu i Libanoninsatsen, en insats med en korvett, så är det sättet att räkna inte riktigt relevant. Och jag utesluter för min del inte heller att Sverige skulle kunna bidra med flygstridskrafter till internationella fredsoperationer. Och då blir det sättet att räkna ännu otydligare.

Egentligen tycker jag alltså att det kanske bästa sättet är att uttrycka detta i förmågetermer eller i ekonomiska termer, att vi på några års sikt näst intill fördubblar de anslag som vi har för svenskt deltagande i internationella operationer.

Låt mig sedan också säga att grunderna för denna veteranpolitik eller krisstödsverksamheten är reglerad i lag som riksdagen har stiftat. Jag tycker sedan att det finns ett behov av att kontinuerligt följa upp och se över detta. Och det är klart att om vi ökar Sveriges ambitioner att delta i FN-operationer runtom i vår värld, då ökar också kraven på personalförsörjningssystemet, och då ökar också behoven av att vi noga följer hur denna krisstödsverksamhet sköts.

En väl fungerande krisstödsverksamhet har bäring på inte bara förtroendet för Försvarsmakten utan faktiskt på förtroendet för Sverige. Och fastmer, enligt min uppfattning, är det en moralisk fråga. Alltså: Om vi skickar ut unga män och kvinnor i internationella operationer som är riskabla, då har vi också skyldigheter gentemot dem. Det är därför som denna översyn pågår. Och den är ingalunda begränsad till bara själva insatsfasen, utan den handlar om en faktainsamling och en analys, och man ska komma med förslag. Det handlar om åtgärder före insats. Vilka förberedelser görs? Vilka budskap ges i rekryteringsfasen? Det är väldigt viktigt att vara tydlig där. Vilka åtgärder vidtas under utbildning som har att göra med stresshantering, krishantering, avlastningssamtal, lagutveckling och så vidare? Det handlar om åtgärder under insats, där vi arbetar med de traditionella funktionerna – läkare, präst, personalvårdsbefäl, personalchef – men där det också finns skäl att överväga andra sätt att arbeta, till exempel om vi ska ha en militärpsykolog. Och det handlar också om vad som görs efter insatserna när personalen kommer hem igen. Vilka hemkomstprogram har man? Hur sköter man det uppföljningsansvar som finns i lagstiftningen? Hur tar man hand om de anhöriga?

Allt detta är viktigt, och allt detta omfattas av arbetsgruppens översyn. När den är färdig och vi har fått arbetsgruppens förslag är vi redo att ta nästa steg i diskussionen om hur vi förbättrar dessa verksamheter. Men jag är helt överens med Allan Widman om att det är oerhört viktigt att detta fungerar väl.

Anf. 11 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill bara notera att det är det muntligt sagda som gäller.

Anf. 12 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Det beklagar jag en smula i detta fall.

Inte sedan 1964 har det svenska flygvapnet med jaktflyg eller stridsflyg deltagit i internationella insatser. Det är inte en så ofta förekommande situation. Även insatser från våra marina förband har varit sällsynta genom åren. Den stora efterfrågan som finns på fredsfrämjande resurser i världen handlar väldigt mycket om soldater på marken, *boots on the ground*, därför att det är en förutsättning för att man ska kunna ha en effektiv kontroll och effektivt också kunna behärska ett område.

Av det skälet menar jag att även om man på något akademiskt plan kan tycka att man ska räkna flygplan och båtar för lite mer än den besättning som dessa farkoster har, är det viktigt att det finns en tydlighet mot myndigheten.

Hela matematiken i försvarsbeslutet 2004 utgick ifrån att vi kraftfullt skulle öka vår närvaro utomlands. Försvarsministern är medveten om att dessa ambitioner inte har nåtts. Och tyvärr är det inte första gången som det i ett försvarsbeslut har pekats på en större internationell förmåga utan att detta har kunnat förverkligas. Därför tror jag att inte minst möjligheten att hålla trycket uppe på vår myndighet beror på hur tydligt vi beskriver dessa mål.

Jag vill gärna återkomma till frågan om stöd vid insatser eller under insatser. I Afghanistan förolyckades den 25 november förra året två svenska officerare vid ett attentat riktat mot den svenska försvarsmakten. I samband därmed identifierade man ett behov av splitterskyddande glasögon, och sådana skulle tillföras förbandet i Afghanistan. Till följd av en rad problem och otydligheter i fråga om ansvarsfördelningen tog det minst sex månader för dessa splitterglasögon att nå fram till soldaterna i Afghanistan, och detta trots att de går att köpa också i den öppna handeln.

Det är viktigt att fråga: Varför tar detta så oerhört lång tid? Jag tror att en viktig del av svaret ligger i den mycket komplicerade och otydliga organisation som högkvarteret i dag har. Där finns en matrisorganisation med processägare och resurshållare. Det är många generaler som blir inblandade också i mycket små beslut. Jag tror att det är viktigt att försvarsministern är uppmärksam på detta.

Jag vill också gärna passa på tillfället att säga att jag personligen känner en stark oro för utvecklingen i Afghanistan. Mycket tyder på att detta land har kommit in i en negativ trend. Det finns också i Europa och även i vårt land tecken på ett minskat politiskt stöd för den internationella närvaron där.

Den insats som Sverige i dag har byggdes upp av den förra regeringen. Och i samband med en interpellationsdebatt för någon vecka sedan hörde jag utrikesministern öppna upp för att man ska göra en översyn av det svenska etablissemanget i Afghanistan. Det är väl också en uppgift för försvarsministern att fundera över. Är vi tillräckligt många? Har vi rätt utrustning? Finns det helikoptrar för medicinsk evakuering? Vad innebär det att Sveriges *camp* ligger relativt ensamt i förhållande till andra militära inrättningar? Finns det ett tillräckligt diplomatiskt och politiskt stöd?

Jag tror mig veta att försvarsministern ska besöka Afghanistan inom kort, och jag tycker att det är mycket bra. Och jag hoppas att han då får tillfälle att ge ett personligt bidrag till den översyn som jag menar måste ske.

Anf. 13 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Låt mig säga att jag delar Allan Widmans oro över utvecklingen i Afghanistan. Det är säkert så att både förbanden i Afghanistan och på andra håll från tid till annan har erfarit att det har tagit väldigt lång tid för Försvarsmakten att få ny materiel på plats. Men båda dessa saker ligger lite vid sidan om denna interpellationsdebatt. Det är egentligen två andra interpellationer som dock ännu inte är väckta.

Allan Widman har själv i riksdagsarbetet under föregående år uppmärksammat huvudskälet till att försvarsbeslutets ambitioner om höjd internationell verksamhet inte har genomförts, nämligen den skillnad, den diskrepans, som fanns mellan den dåvarande regeringens uttalanden å ena sidan och de faktiska anslag som man drev igenom i riksdagen å andra sidan. Det vi gjort i årets budgetproposition är att vi har rättat till detta och ökat på anslaget för den internationella verksamheten så att ord och handling liksom går i takt mer än som tidigare varit fallet.

Sedan kan man välja hur man vill kvantifiera ambitionerna, om man vill säga att detta är en fördubbling av antalet soldater från 1 000 till 2 000, om man vill säga att det är näst intill en fördubbling i ekonomiska termer eller om man vill välja någonting annat med hänsyn till att vi nu sätter in fartygsförband och möjligen också flygförband. Det är så att säga mer en teknikalitetsdiskussion. Det råder ingen som helst tvekan om vad som är den nya regeringens ambition, nämligen att kraftigt öka våra möjligheter att delta i de fredsbevarande operationer runt om i vår värld som *tyvärr* är nödvändiga.

Anf. 14 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag sekunderar verkligen det faktum att de internationella insatserna nu förstärks budgetmässigt med 600 miljoner kronor. Min poäng är att det också är väldigt viktigt att det blir vad man brukar kalla för en verkan i målen, att de pengar som vi nu tillför också leder till en större internationell närvaro för de svenska förbanden. Här finns det ett stort behov och en stor efterfrågan på fredsfrämjande i världen. Vi har en skyldighet att delta. Vi har en skyldighet både från riksdagens och från regeringens sida att se till att de pengar som läggs ned här kommer till en effektiv och bra användning.

Jag tycker att frågan om utrustning, bemanning och annat i Afghanistan har en tydlig koppling till just stödet under insatser. Det var därför som jag valde att ta upp det i den debatt som vi nu har haft.

Försvarsministern har sagt att det pågår ett arbete. Det ska redovisas för departementet. Jag får väl, herr talman, då tåla mig lite med den tydliga politiska viljeinriktningen.

Men återigen: Det finns i dag en utbredd känsla hos de personer som deltar i insatser av att deras arbete inte riktigt uppskattas av myndigheten trots den retorik som finns från Försvarsmaktens ledning. Man känner när man kommer tillbaka till sitt hemmaförband här i Sverige att befattningar och tjänster som man haft tidigare har försvunnit. Man kommer efter i karriären, och man känner inte något tydligt gensvar från myndigheten när man har gjort denna goda insats.

Jag tror att vi behöver titta på den frågan och också på många andra frågor när det gäller att skapa en sammanhängande veteranpolitik. Sorgligt nog är Sverige något av ett u-land på detta område jämfört med andra europeiska länder. Men jag hoppas att försvarsministern bidrar till att ändra på detta.

Anf. 15 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Måhända är Allan Widman lite väl tungsint i sin analys. Men jag delar helt hans intresse för frågeställningen. Det är viktigt att vi kontinuerligt ser över detta och att vi försöker att successivt förbättra omhändertagandet av personalen. Det är naturligtvis också väldigt viktigt att vi i våra insatsområden har en kontinuerlig diskussion med förbandet på plats som gör att man på ett flexibelt sätt kan förändra till exempel utrustningens sammansättning så att förbandet hela tiden är anpassat till den verklighet i vilken man lever och verkar.

Jag utesluter inte alls att de byråkratiska överbyggnaderna är av en sådan art att detta i dag tar alldeles för lång tid. Då får vi arbeta med att rätta till det. På den punkten har jag naturligtvis ingen annan uppfattning än Allan Widman.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:32 om pandemiberedskap och vaccinförsörjning

Anf. 16 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Ylva Johansson har frågat mig

1. hur jag avser att säkerställa Sveriges beredskap vid en pandemi och tillgången till vaccin för hela svenska folket och
2. om jag kommer att ge den särskilde förhandlaren, generaldirektör Lars Rekke, i uppdrag att omedelbart återuppta sitt arbete enligt de direktiv han fick av den tidigare regeringen.

Jag delar Ylva Johanssons uppfattning att hotet om en influensapandemi fortfarande måste tas på största allvar. Dessvärre är hotet om en pandemi inte över trots att den högpatogena fågelinfluensan inte längre finns inom Europas gränser. WHO manar till fortsatt hög beredskap.

I regeringsförklaringen slogs fast att Sverige ska ha en effektiv krisorganisation för att hantera nationella kriser. En sådan nationell kris som vi vet kan komma är en influensapandemi. Regeringen kommer således att arbeta aktivt för att vi ska ha en god beredskap för att hantera de påfrestningar som en influensapandemi kan orsaka.

Socialstyrelsen publicerade i februari 2005 en nationell beredskapsplan för en pandemisk influensa och har nyligen genomfört den årliga revideringen av planen. Bland annat följer planen numera de olika faser som WHO har upprättat för risker för en influensapandemi.

Som en uppföljning av den nationella handlingsplanen presenterade Socialstyrelsen i april 2006 en lägesrapport om landstingens pandemiberedskap. Kartläggningen visar att samtliga landsting har beredskapsplaner inför en pandemi.

Det europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar, ECDC, samt kommissionen och WHO:s europaregion har tillsammans upprättat en plan för att gå igenom de nationella beredskapsplanerna i Europa.

ECDC, kommissionen och WHO har hållit tre seminarier där man har diskuterat pandemiplanering, och där har Sverige deltagit.

Den arbetsgrupp inom Regeringskansliet som startade sitt arbete under den förra regeringen finns kvar, och den leds även nu från Socialdepartementet. Arbetsgruppen har representanter från alla departement.

I förberedelserna inför en pandemi ingår att analysera hur samhället kan påverkas i en mängd olika avseenden. Där ingår också att analysera i vad mån förloppet kan mildras med hjälp av läkemedel. Socialstyrelsen har på uppdrag av den förra regeringen byggt upp ett lager av antivirala

läkemedel. Eftersom det förväntas bli brist på sådana läkemedel kan det vara värdefullt att de finns i ett beredskapslager.

Vaccination bedöms vara den viktigaste preventiva åtgärden mot influensa. För närvarande rekommenderar WHO och de flesta nationella vaccinationsprogram att man riktar vaccination till dem som löper störst risk att drabbas av komplikationer. Målet är att vid en pandemi kunna vaccinera hela befolkningen.

Sverige liksom de flesta europeiska länder saknar inhemsk influensavaccintillverkning och är beroende av import. Det finns i dag ingen garanti för att Sverige får tillräckligt med influensavaccin för att täcka de nationella behoven vid en pandemi. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att teckna pandemigarantier med utländska influensavaccintillverkare. Upphandlingen pågår och förväntas vara avslutad under början av 2007.

Nordiska ministerrådet utsåg i juni 2005 en arbetsgrupp för att se över förutsättningarna för att genom gemensamma initiativ säkerställa tillgången till vacciner och läkemedel mot influensa under en pandemi. Vidare utredningar har belyst både en modell som förutsätter att det samnordiska bolaget har monopol på den nordiska marknaden och en modell som bygger på att vaccinerna säljs på en konkurrensutsatt marknad under normalår. Jag kommer att fortsätta diskussionerna med mina nordiska kolleger för att komma vidare i denna fråga.

Lars Rekkes uppdrag är att förhandla med olika influensavaccintillverkare om att få till stånd en produktion i Sverige. Lars Rekke rapporterade till mig den 30 oktober om hur långt han kommit i sitt uppdrag. Regeringen har inte avbrutit Rekkes uppdrag utan avser tvärtom att låta Rekke fortsätta att kartlägga förutsättningarna för en samnordisk lösning.

Det finns anledning att påminna om att det finns problem som måste övervinnas innan en influensavaccintillverkning kan komma till stånd. Vi står nu inför ett teknikskifte inom influensavaccintillverkningen. Det finns ett antal företag som har kunskap om hur man tillverkar vaccin med den nya cellbaserade tekniken. Det finns dock ännu ingen anläggning som är godkänd för produktion för kommersiellt bruk. Det är således betydande risker för att det kan ta lång tid innan man får en fungerande och godkänd produktionsanläggning, och det måste övervägas noga om det är lämpligt att staten går in och finansierar en vaccintillverkning på så osäkra grunder som för närvarande råder.

De 200 miljoner kronor som den förra regeringen avsatte år 2006 för att säkerställa tillgången till vacciner i händelse av en influensapandemi har inte förbrukats. Resterande medel kan disponeras under 2007 dels för att täcka kostnader för en ökad handlingsberedskap i samband med avtal om att påbörja uppbyggnaden av en inhemsk produktionskapacitet, dels för att täcka kostnader i samband med avtal om leverans av vaccin i händelse av en pandemi.

Då Ylva Johansson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmanen att Mona Sahlin i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 17 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag får börja med att tacka å både mina och Ylva Johanssons vägnar för svaret. Hela frågeställningen gäller hur och på vilket

sätt Sverige ska bygga upp en så stark och god beredskap som det bara går inför hotet om en pandemi. Det är en frågeställning där det är väsentligt att vi hittar samlande lösningar brett över blockgränserna. Så stor och avgörande är denna fråga.

När jag har sagt det kan jag ändå inte låta bli att notera att det är en oerhört stor skillnad på hur Kristdemokraterna lät före valet i denna fråga och den något bleka tveksamhet som Maria Larsson nu visar. För ett år sedan krävde Kristdemokraterna en särskild debatt om detta ämne. Det var mycket hårda krav på att Sverige skulle bygga fabrik och ha tusentals vårdplatser, och det var mycket kritik mot den då sittande regeringen.

Den här frågeställningen är fortsatt viktig. Det gäller inte minst att fortsätta att bygga upp en mycket tydlig beredskap. Även fast de mass-mediala larmen något har tystnat sedan ett år tillbaka är, precis som Maria Larsson sade, frågeställningen lika aktuell i dag. Som vi bedömer det handlar den centrala frågeställningen om tillgången till vaccinproduktionskapacitet. Det är det centrala. Den är alldeles för dålig i både ett globalt och ett europeiskt perspektiv.

WHO vädjade bara för några veckor sedan till världssamfundet att fortsätta att bygga upp kapaciteten för att kunna producera vaccin. I Sverige har vi inte det. Det tar tid och det kostar pengar att bygga upp det, precis som Maria Larsson sade. I praktiken krävs det också att vi samarbetar med någon av de kanske två tre aktörer som kan bli aktuella och som har den kunskap som krävs.

Det finns också nu på framväxt både nyare och effektivare metoder, precis som statsrådet sade, för att framställa influensavaccin. Det är förstås viktigt att en ny vaccinfabrik får tillgång till den bästa och mest effektiva metoden. En nordisk vaccinfabrik har diskuterats, som också nämndes här. Men den kanske inte är fullt så realistisk, bland annat för att danskarna har låst sig vid sin modell.

Man kan naturligtvis inte avvisa ett nordiskt samarbete. Det ligger också, som Maria Larsson sade, inom Rekkes arbete att pröva detta. Jag vill ändå fortsätta att ha inriktningen på hur vi i Sverige kan bygga upp en egen kapacitet. Vi har ett eget ansvar precis som alla andra länder att inte bara förlita oss på att någon annan producerar. Vi måste också göra vad vi kan.

I budgetpropositionen finns, och jag har läst noga, inga ambitioner, inga konkreta förslag och inga planer för att säkerställa vaccintillgång för Sveriges befolkning. Min följdfråga blir också fortsättningsvis: Tänker regeringen fullfölja planerna på att bygga upp en egen produktionskapacitet i Sverige? Om inte, hur ser i så fall strategin ut?

Anf. 18 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Frågan om vår beredskap i händelse av en pandemi är självfallet oerhört viktig. Under oktober och november 2005, när frågan senast var högaktuell, hade vi flera konstruktiva debatter här i kammaren. Från dåvarande oppositionen ställde vi krav på den sittande regeringen att öka hastigheten i uppbyggnaden av beredskapen, tydliggöra ansvarsfördelningen och vara noga med hur dessa frågor kommuniceras.

Socialstyrelsen tog, som har nämnts, fram en nationell handlingsplan för beredskap inför en influensaepidemi. Antivirala läkemedel köptes in, och frågan ställdes hur vaccinförsörjningen ska säkerställas. Själv aktua-

liserade jag för Centerpartiets räkning särskilt betydelsen av tydlighet i ansvarsfördelningen och att korrekt information sprids till oroliga medborgare.

Vi insåg rätt snabbt att bästa sättet att föra samtal var runt bordet än att göra det i riksdagens talarstol och att eftersträva samförståndslösningar. Därför är det extra trist att behöva höra exministern och interpellanten Ylva Johansson, som representeras av Mona Sahlin här i dag, och exministern och tillika ansvarige ministern Morgan Johansson under den allmänpolitiska debatten.

Jag ska citera ur snabbprotokollet vad interpellanten sade: "Efter det att den borgerliga alliansregeringen har tillträtt har den nya förhandlingsmannen inte längre någonting att göra, eftersom han inte har några direktiv. Det finns inga pengar avsatta i den budget som man presenterat för riksdagen. Man har inga som helst riktlinjer för förberedelserna ifall det värsta skulle hända." Morgan Johansson hade ungefär samma tema. Jag hänvisar till protokollet.

Om man väljer att som ansvarsställande politiker gå ut på det sättet och med det budskapet är det verkligen rimligt att kräva att man har på fötterna. Annars riskerar man att sprida direkta osanningar och helt i onödan oroa medborgarna och störa pågående arbete.

Herr talman! Vi har av ansvarigt statsråd hört att pengar finns, till skillnad mot vad som påstods. Förhandlingsmannen arbetar i högsta grad, till skillnad mot vad som har påståtts från interpellanten. Det har också i Dagens Medicins senaste nummer förtydligats när en mycket förvånad förhandlingsman på direkt fråga från journalisten säger att arbetet pågår för fullt.

Jag vill uppmana interpellanten att vara försiktig med att sprida uppgifter som kan skada såväl enskilda som saken och att ta reda på fakta innan uppenbarligen felaktiga påståenden görs. Det är bra med de klargöranden som i dag har gjorts.

Anf. 19 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag gläder mig åt att det trots allt finns en samstämmighet om att det är en viktig fråga, Mona Sahlin, och att det behövs en bra och bred politisk uppslutning för att få till stånd bra lösningar. Jag välkomnar det beskedet. Jag hoppas att det också ska vara det tongivande i den fortsatta debatten.

När det först gäller beredskapen har det vidtagits ett antal åtgärder. Jag kan också passa på att informera om att det den 22 november kommer att vara en övning i Regeringskansliet som kommer att genomföras med alla regeringens medlemmar. Det är en del i att se till att vi har en bra beredskap att hantera när en pandemi utbryter. Att öva scenarier tror jag är en oerhört viktig del för att det ska vara en väl fungerande organisation.

Beredskapen har det arbetats mycket med. Socialstyrelsen håller också just nu på med att ta fram en plan tillsammans med den lokala och den regionala nivån för hur och när de läkemedel som finns i beredskapslagret ska användas och hur de ska distribueras. Vidare arbetar man med ett IT-projekt för att bygga upp ett nationellt övervakningssystem där man samlar in data för att vi snabbt ska kunna få en samlad bild av hur stort antalet sjuka är och hur tillgången ser ut på resurser, alltså både

läkemedel och sjukhusplatser – allt för att ha ett så välsmort maskineri som möjligt den dagen det behövs. Vi vet att en pandemi kommer förr eller senare. Det skiljer lite i intervallerna för när de bryter ut, men de återkommer.

Jag går över till frågan om vaccin. Vaccintillverkningen står just nu, vilket jag också antydde i mitt svar, inför ett teknikskifte, vilket komplicerar den här frågan lite mer än vad som annars hade varit fallet. Tidigare har produktionen varit äggbaserad. Nu har man utvecklat en teknik för cellbaserad produktion, vilket förenklar mycket, därför att tillgången till ägg också kan brista vid ett pandemiutbrott. Därför är naturligtvis den nya produktionsmöjligheten att föredra. Den fungerar väl i liten skala, men det står två fabriker färdigbyggda i Europa där man ännu inte har fått tillstånd för kommersiell produktion i fullskaleprojekt. Det är självklart väldigt intressant för oss att följa vad som händer med de här båda fabrikererna – när de kan tas i bruk och när tillståndsgivningen blir klar. Det är en komplikation i helheten att vi naturligtvis vill ha den bästa tekniken om och när det ska startas produktion i Sverige.

Det är också så att det i dag finns indikationer på att man kanske kan använda sig av mindre doser, vilket skulle göra att producerat vaccin räcker till fler. Vi följer med intresse de teknikframsteg som görs. Det är naturligtvis så att det är en del av den helhet vi måste bedöma när vi ska bedöma möjligheterna att sätta i gång en produktion på samnordisk basis.

Sverige är ett litet land, och vi behöver här ett intimt och bra samarbete med våra nordiska grannländer för att möjliggöra en produktion. En ökad produktion behövs på internationell basis, och här måste Sverige vara med och ta sitt ansvar. Det är precis det vi gör genom att nu i ett första skede låta Rekke fortsätta sitt uppdrag för att ytterligare undersöka möjligheterna, som inte till fullo är utrönta ännu.

Anf. 20 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag vill också understryka igen behovet av att finna gemensamma former över blockgränserna. Jag litar till fullo på att Maria Larsson också har den ståndpunkten.

Jag vill ändå i lite större utsträckning fullfölja frågeställningen om hur strategin ser ut när det handlar om planerna och åsikterna. Vill man ha egen produktion av vaccin i Sverige? Det uttryck Maria Larsson använde var ”om och när” när det gällde eventuell egen produktion i Sverige. Jag vill nog stanna lite vid det där om:et. Skulle Maria Larsson kunna utveckla det?

Det pågår ju – jag hoppas det kommer att fortsätta i många årtionden framåt – teknikutveckling när det gäller de läkemedel som vi pratar om nu, vaccin. Ska man hela tiden vänta på en teknisk utveckling så blir man sittande kvar och väntar rätt länge. Min frågeställning handlar om detta: Vill regeringen bygga upp egen produktion i Sverige? Är det det som är strategin? Och om inte: Hur ser en annan strategi ut? Där tycker jag inte att jag fick något tydligt svar.

Det andra jag vill säga med stort beröm är en kommentar till den beskrivning som Maria Larsson gjorde av hur beredskapsplaner, träningar, övningar och annat ska ske. Det är mycket viktigt, och det gläder mig mycket att det kommer att ske.

Men jag vill gå tillbaka till frågeställningen. ”Om och när”, sade Maria Larsson. Är det inte ”när” som gäller? Kan vi stryka om:et?

Prot. 2006/07:23
17 november

Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är roligt att höra Mona Sahlins stora vilja i detta avseende. Farten var väl inte jättehög från den förra regeringens sida, för Rekke lade fram sin rapport i mars, och sedan hände inte särskilt mycket. Men låt oss hjälpas åt för att få upp farten! Det är ju precis därför som vi nu låter Rekke fortsätta sitt uppdrag, därför att vi har en absolut vilja att vända på varje sten för att se om möjligheten finns att få till stånd en tillverkning i Sverige eller på samnordisk basis.

Det finns ju, som Mona Sahlin säkert vet, två förslag. Nordiska ministerrådet har ju bestämt sig för och tillsatt en arbetsgrupp för att se om vi på samnordisk basis kan hitta en lösning på den brist på vaccin som i dag råder i Norden men också i hela Europa. Därför är det viktigt – vi har sett det som väldigt angeläget – att dra vårt strå till stacken och att jämte det danska förslaget som finns utarbetat också lägga fram ett alternativt förslag som handlar om att sälja vaccin på en konkurrensutsatt marknad de år som vi inte har pandemier.

De här förslagen är båda under fortsatt bearbetning och är båda två alternativ som vi naturligtvis ska syna närmare. Det är också naturligtvis en del av Rekkes fortsatta uppdrag.

Men det här är inte någonting – låt mig betona det tydligt – som man gör i en handvändning. Det här tar tid, och det vet säkert Mona Sahlin också. Skulle man ha ett avtal färdigt om influensavaccinsproduktion i Sverige så skulle det ändå dröja ett antal år innan vi kunde sätta detta på plats. Till det kommer de ytterligare komplikationerna med teknikskiftet. Inte ska vi bygga någonting med gammal teknik när det finns en ny teknik framtagen och vi väntar på att den ska kunna användas för kommersiellt bruk i fullskaleprojekt!

Det där tror jag hinner lösa sig under den tiden som vi jobbar färdigt med och utvecklar vårt eget förslag. Det är långt ifrån färdigutvecklat i dagsläget. Det uppdrag som Rekke hittills har haft sträcker sig inte så långt fram att vi i dag är redo att fatta ett beslut. Det handlar också om att se om det finns ett intresse från våra nordiska grannländer att samverka om ett sådant här projekt. Det är naturligtvis en del av mitt fortsatta uppdrag: att ha en nära kontakt med våra nordiska hälsoministrar och med dem föra fortsatta resonemang, om det svenska alternativet, hur de ser på det och om det är en framkomlig väg som vi har att gå.

Men Mona Sahlin, se också på den problematik och de komplikationer som finns på vägen! Mona Sahlin tenderar att göra resan lite väl enkel och lätt, plötsligt i opposition, trots att frågan som sagt var låg stilla ganska lång tid från det att Rekke hade levererat sin rapport.

Anf. 22 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag vill bara kort säga att det ju blir lite lustigt att först uttrycka kritik mot den förra regeringen för att vi var lite långsamma, som Maria Larsson uttryckte det, och sedan bygga upp hela den egna argumentationen kring att den här frågan är så svår, att det här faktiskt tar tid och att man inte kan stressa på. Låt oss vara överens om att frågeställningen är svår, att den tekniska utvecklingen är komplicerad, att det san-

Svar på
interpellationer

nolikt kommer att dyka upp många både möjligheter och problem under resans gång att lösa antingen nationellt eller tillsammans med några av de nordiska länderna och också med en mycket högre aktivitet, vilket jag tror att vi båda hoppas att den europeiska unionen kan ha på många vis i den här processen.

Jag tycker att det blir lite orimligt om vi bara bygger upp det här på diskussionen om vem som hade mest bråttom. Den förra regeringen agerade mycket gemensamt med mycket stort allvar, gav uppdraget till Rekke, diskuterade med de nordiska länderna, avsatte pengar i budgeten och hade verkligen den uttalade strategin att bygga upp egen produktion av vaccin i vårt land. Det är fortfarande den frågeställningen som jag tycker att vi inte är färdiga med. Vi kommer väl inte längre i dag, men jag tolkar ändå det Maria Larsson sade som att vi stryker det där om:et i funderingarna och bara tittar på när och hur Sverige som ett av många länder måste bidra till den internationella kapaciteten när det gäller produktion av vaccin. Jag tackar för debatten så här långt.

Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det här har varit en angelägen fråga att ta sig an från dag 1 för regeringen. Låt mig återigen säga det. Det är en fråga som har högsta angelägenhetsgrad också fortsättningsvis. Vi tar den på stort allvar. Vi kommer att göra allt vi kan för att skjuta på och driva på för att få en bra lösning till stånd som kan öka vaccinproduktionen på svensk basis och på europeisk basis, eftersom vaccinet är en bristvara i dag.

Rekkes uppdrag fortsätter av den anledningen. Pengar finns i budgeten för att teckna pandemigarantier så att vi ska ha tillgång till mesta möjliga vaccin i händelse av en pandemi. Beredskapen höjs ytterligare genom att regeringen nu har en pandemiövning den 22 november.

Många steg har tagits på den korta tid som vi har haft till förfogande. Vi kommer att fortsätta i den takten. På det nordiska ministerrådsmötet i slutet av november har jag möjlighet att med mina nordiska kolleger fortsätta resonemangen kring hur framtidsmöjligheterna ser ut för att ha snabbast möjliga framkomliga takt i den här frågan.

Jag vill tacka Mona Sahlin för att frågeställningen väcktes, även om det var Ylva Johansson som var mamma till den, och också för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:47 om nedskärningar i kommunal vuxenutbildning

Anf. 24 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig hur jag avser att säkerställa tanken på ett livslångt lärande i framtiden och hur jag avser att kompensera kommunerna för de sociala kostnader som riskerar att uppstå om människor som söker en andra chans i livet förnekas den möjligheten.

Studier är en möjlighet för den enskilde att av egen kraft stärka sin ställning i samhället och i arbetslivet. Vuxenutbildningen är en av möjligheterna till livslångt lärande som samhället erbjuder den enskilde. Den ger alla en chans att komplettera sina kunskaper, till exempel med sikte på arbetslivet eller för vidare studier. Vuxna som inte är behöriga att bli antagna till högskoleutbildning får möjlighet att läsa in de kurser som saknas. Den gymnasiala vuxenutbildningen och de eftergymnasiala utbildningarna vid sidan av högskolan är också viktiga för att ge många vuxna möjligheter till en yrkesutbildning.

Volymen på vuxenutbildningen måste anpassas efter konjunktur och arbetsmarknadsläge. Mot bakgrund av regeringens politik för flera jobb och en förbättrad konjunktur är bedömningen att trycket på vuxenutbildningen kommer att minska. Även tidigare regeringar har ökat platserna i vuxenutbildningen när läget på arbetsmarknaden har krävt det, samtidigt som man har minskat antalet platser vid en högkonjunktur. Ett bra exempel är att statsbidraget till den kommunala vuxenutbildningen var 4,2 miljarder år 1999, 3,3 miljarder år 2002 och förra året 2,2 miljarder.

Vuxenutbildningen används också av många på ett sätt som aldrig var det primära syftet med utbildningen. I gymnasial vuxenutbildning har ca 40 %, omkring 75 000 personer, en treårig gymnasieutbildning eller mer. Många av dessa är ungdomar som kommer direkt från gymnasieskolan. Inte mindre än 38 % av dem som deltar i gymnasial vuxenutbildning är under 25 år. Detta motsvarar ungefär 70 000 personer.

Ungdomar som just har lämnat gymnasieskolan och går till komvux för att konkurreraskomplettera, det vill säga läsa om kurser i vilka de redan har betyg, är inte en grupp som gymnasial vuxenutbildning ska vända sig till. Gymnasieskolan måste i betydligt högre grad lyckas med att föra ungdomar till deras utbildningsmål. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning för att åstadkomma en höjd kvalitet i gymnasieskolan. Detta är viktiga åtgärder som frigör resurser för vuxna inom vuxenutbildningen. Det innebär också att gruppen ungdomar som snabbare kommer ut i arbetsliv eller vidare till studier på nästa nivå kommer att öka.

Vuxenutbildningens resurser ska med andra ord riktas till grupper som enligt gällande bestämmelser ska prioriteras.

En annan utgångspunkt för vår politik är att kommunernas självstyrelse respekteras. Kommunerna kan bättre än staten avgöra invånarnas behov av utbildning, vilket kommunerna själva ofta påpekar. Regeringen har därför föreslagit att det riktade statsbidraget läggs in i det generella bidraget till kommunerna från och med år 2007.

Avslutningsvis, herr talman, har regeringen i budgetpropositionen för 2007 aviserat flera viktiga reformer på vuxenutbildningsområdet. De handlar om mer valfrihet, bland annat genom fristående vuxenutbildning, en utvecklad svenskundervisning för invandrare, förstärkningar av den eftergymnasiala yrkesutbildningen och mycket mer. Reformerna kommer att stärka och utveckla vuxenutbildningen till gagn för ett livslångt lärande för vuxna.

Anf. 25 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret. Det är uppenbart att jag och Jan Björklund har grundläggande skilda uppfattningar när det gäller komvux. För min del skjuter jag fram den kommunala vuxenutbildningens betydelse för möjligheterna för elever med en svag skolbakgrund att komma igen. Det faktum att många som går på komvux inte har svenska som modersmål och att komvux har stor betydelse för integrationen i samhället är saker som är viktiga att notera.

Björklund betonar att elever som nyss slutat gymnasiet använder komvux för att läsa upp betygen, och han pekar på en positiv utveckling på arbetsmarknaden som argument för att minska statens stöd. För min del är komvux inte i första hand en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det är en utbildningsmöjlighet. Här finns det en mycket stor skillnad.

Visst är det så att andelen studerande på komvux har skiftat genom åren. År 1998 var den som störst genom Kunskslyftet. Det var en satsning som riktade sig till studerande över 25 år. Det var en fin reform som trots borgerligt motstånd gav många möjlighet att höja sin kompetens och banade väg för ett nytt yrkesval. Sverige blev i samband med det ett internationellt föredöme när det gällde satsningen på vuxnas lärande. Vi borde försöka behålla den positionen på ett offensivt sätt.

Enligt den senaste statistiken från Skolverket 2004/05 är det 230 000 personer som nu studerar på komvux. Ca 80 000 av dem är utlandsfödda. Ca 40 % av det totala antalet elever på komvux har högst tvåårigt gymnasium.

Vi socialdemokrater är inte beredda att minska statsbidraget. Vi anser att det skadar den kommunala vuxenutbildningen att strypa det med en tredjedel. Om inte kommunerna täcker upp det förlorade statliga stödet med egna medel riskerar lokal infrastruktur för livslångt lärande att raseras. Tyvärr riskerar nedskärningar av det slag som regeringen föreslår att leda till ett minskat lokalt ämnesutbud. Risken är stor för att det lokala utbudet som helhet blir torftigare.

Min bedömning är att regeringen med sitt förslag antingen kallt räknar med att kommunerna kompenserar nedskärningen eller så har man inte informerat sig om de eventuella konsekvenser som den här neddragningen kan få.

Regeringen kan inte heller garantera att det inte är de svagaste eleverna som får bära oket av neddragningarna. Eftersom rekryteringsstödet för dem över 26 år tas bort blir det dels ekonomiskt problematiskt för många att fortsätta sina komvuxstudier, dels förhindras många från att gå in i studier. Alternativet är att låna pengar.

Ett stort problem är att eftersom många kommuner beviljar stödet terminsvis kommer många studerandes studiefinansiering att bara ryckas bort rakt av. Det får självfallet effekter på kommunernas sociala kostnader.

Visst kan konkurrenskomplettering efter gymnasiet anses vara ett problem. Men frågan är hur stort ett problem är som bygger på människors vilja att förkovra sig. I grunden är det positivt att människor tar itu med sin situation. För att dra en gränslinje mellan dessa elever och dem som söker direkt från gymnasieskolan anser vi socialdemokrater att de bör hanteras i en annan kvot när de söker till högskolan. Alla under 25 år är dessutom inte elever som konkurrenskompletterar.

Självklart får en nedskärning med 600 miljoner effekter för det livslånga lärandet. När pengarna försvinner backar hela komvuxorganisationen. Är det inte bättre att vänta med besparingsförslag och med att göra de här ingreppen i komvux till dess att konsekvenserna av alla de nya, och nu mycket diffusa, förslag som Björklund säger förbereds kan överblickas? Det skulle vara mycket intressant att höra Björklunds kommentar på den punkten.

Anf. 26 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Även om Peter Hultqvist gör allt för att få det att låta som om vi hade väldigt olika syn på komvux är det naturligtvis inte så, utan den grundläggande synen är exakt densamma. Komvux finns för att personer som av olika skäl i unga år antingen prioriterat bort eller misslyckats i skolan ska kunna få en andra chans. Det är helt självklart, och det är därför komvux finns. Den har vuxit fram i mycket bred politisk enighet, och det behövs alltid en rätt omfattande komvux i Sverige.

Lika självklart är det att storleken på komvux på marginalen måste variera efter konjunkturen eftersom trycket på komvux blir mycket större när många är arbetslösa. Då vill många fler läsa där och utnyttja tiden i arbetslöshet till att förkovra sig i stället för att slå dank, och det är bra. När sedan arbetsmarknaden blir bättre sjunker trycket på komvux. Det låter på Peter Hultqvist som om detta vore en insikt som slagit den nuvarande regeringen för bara några veckor sedan.

Sanningen är den att alla regeringar gjort neddragningar. Den socialdemokratiska regering som Peter Hultqvist stött har under några år dragit ned mycket mer än det som vi nu föreslår. Inte talade Peter Hultqvist om klasskamp under den tiden, men nu är det plötsligt förstamajtalet som kommer fram i anförandet.

Vi drar ned anslaget med ungefär 600 miljoner när vi nu går in i en arbetsmarknadssituation som är ljusare än vad många i Sverige över huvud taget kan minnas. Den socialdemokratiska regeringen drog ned med 2,4 miljarder utan att Peter Hultqvist larmade speciellt mycket. Det är möjligt att när far super så är det rätt, jag vet inte, men de nedskärningar vi gör är blygsamma jämfört med dem som de socialdemokratiska utbildningsministrarna gjort under senare år.

Sedan undrar jag, Peter Hultqvist: Kan vi inte glädjas lite åt att jobben nu kommer? Rapporterna haglar in om att arbetsmarknadssituationen förbättras. Jobben kommer, människor får jobb och snart är det arbetskraftsbrist. Det är ju något positivt. Det är väl ingenting att stå här och vara ledsen över. Det är otroligt glädjande att det är så.

Anf. 27 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tycker att Jan Björklunds bedömningar av arbetsmarknadsläget är väldigt intressanta. I valrörelsen lät det på ett helt annat sätt från den borgerliga sidan. Då ville man inte kännas vid den positiva utveckling som var på gång, men nu försöker man nästan ta åt sig äran av det som händer trots att det bara gått några veckor sedan valet och trots att ni, Jan Björklund, inte påverkat utvecklingen över huvud taget. Det är bra att du ger ett erkännande till den s-politik som tyvärr inte kan fortsätta att föras men som fortfarande påverkar i positiv riktning.

Kunskapslyftet var den stora satsningen när det gällde vuxenutbildning. Det fördes oerhört stora belopp till den sektorn, och det var inte bara en arbetsmarknadsåtgärd. Det var också en åtgärd för att ge många människor som tyckte att det var dags att förändra sitt liv chansen till detta. När ett sådant femårigt projekt försvinner – det var ju sagt att det skulle pågå i fem år – märks det naturligtvis också i nivåerna på den totala andelen i vuxenutbildning. När man beskriver verkligheten måste man alltså även beskriva den delen. Men det jag menar är skillnaden mellan ditt och mitt sätt att argumentera är att du hela tiden talar om det som en arbetsmarknadsåtgärd, medan jag betonar att det är en utbildningsmöjlighet och en utbildningsåtgärd. I det ligger också en ganska djup skillnad i värdering.

Det finns en ytterligare aspekt på detta, nämligen att det byggts upp en lokal infrastruktur när det gäller dessa saker. Det handlar om lokala lärcentrum som i sig är motorer i ett lokalt utvecklingsarbete. Där finns möjligheter att koppla in näringsliv och fackliga organisationer, och en sådan organisation öppnar också för nya typer av uppdragsutbildning. Det är en utveckling som inte bara riskerar att begränsas utan också att stoppas om nedskärningarna genomförs. Det hämmar kreativiteten, och det hämmar visionerna och utvecklingsarbetet.

Jag skulle även vilja beröra det kommunala självstyret, som Jan Björklund talade sig varm för. Jag tycker också att det är en viktig princip, men att ta bort det särskilda statsbidraget och flytta det till det generella, i kombination med att man plockar bort en tredjedel av pengarna, visar i praktiken att regering och riksdag drastiskt minskar tydligheten i sina ambitioner när det gäller vuxnas lärande.

Björklund talar om respekten för kommunernas självstyrelse, men sådant tal får inte bli ett sätt för ledande politiker att gömma sig för verkligheten. Jag har i snart två decennier deltagit i kommunala budgetberedningar och vet att denna typ av tänkande inte på något sätt garanterar att pengarna hamnar på de ställen som centrala politiker talar sig varma för, särskilt inte om de sociala kostnaderna samtidigt riskerar att öka. Risken är stor att den bantade komvuxandelen i Björklunds generella statsbidrag i vissa kommuner i stället hamnar i socialförvaltningsbudgeten som ett resultat av hans egna nedskärningar. Det uppstår ett moment 22, och det bästa vore därför om regeringen stannade upp lite grann och funderade, drog tillbaka förslaget och tänkte igenom situationen en gång till eftersom förslaget är dåligt underbyggt. Jag tror inte att regeringen kan överblicka konsekvenserna.

Jag tycker att debatten hittills visat att vi har olika uppfattningar, och jag tycker inte att svaret på min första fråga är tillfredsställande. Frågan hur kommunerna ska kompenseras för de sociala kostnaderna har Jan Björklund bara glidit förbi. Nu har han chansen att svara på den.

Anf. 28 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är något märkligt med debatten, för Peter Hultqvist lyssnar inte på svaren. Det spelar ingen roll hur många svar jag ger; han håller sig ändå till de förskrivna anförandena.

Sanningen är att den nedskärning som sker i bidragen till komvux nu är mycket mindre än den som Peter Hultqvists egen regering gjort under årtal. Det är inte alls bara fråga om avvecklingen av Kunskapslyftet. Det

skars ned med 400 miljoner mellan 2005 och 2006, och om man ser på det från 2002 och framåt har det skurits ned med ett par miljarder. Nu föreslår vi en besparing på 600 miljoner, och det är just de sista 600 miljonerna som Peter Hultqvist är oerhört upprörd över. Det beror förstås inte på att just de 600 skulle utgöra någon skillnad mot tidigare utan på att det inte längre är hans egen regering som föreslår det. Det är naturligtvis skillnaden.

Om vi struntar i att partipolitiserar och i stället funderar på verkligheten, Peter Hultqvist, resonerar jag precis som de företrädare med socialdemokratisk partifärg som jag haft på Utbildningsdepartementet, nämligen att vuxenutbildning är till för att enskilda individer ska kunna förkovra sig, vilket vi båda nu sagt ett par gånger. Det är en utbildningsinsats, men efterfrågan på denna insats varierar med arbetsmarknadsläget. Så har Thomas Östros och Ibrahim Baylan före mig resonerat, och så kommer jag att resonera. Vuxenutbildning är en utbildningsinsats, men storleken, dimensioneringen, varierar eftersom många fler vill studera, vill plugga, vill läsa i ett läge när de inte får något jobb på arbetsmarknaden.

Nu kommer jobben. Just nu kommer jobben över hela Västeuropa, och Peter Hultqvist fick det att låta som om det var Göran Perssons förtjänst. Okej då, men jag tror inte att hans inflytande är riktigt så stort att hela Västeuropas högkonjunktur skulle bero på den avförda regeringen. Nu kommer alltså jobben. En högkonjunktur sveper över Europa. Dessutom kommer den jobbpolitik som den nya regeringen för att ytterligare förbättra arbetsmarknadsläget i Sverige nästa år.

Då kan vi göra den besparing på komvux som vi föreslår. Vad rör det sig om? Vi har 93 000 heltidsplatser på komvux i Sverige. Antalet elever är flera eftersom många inte läser på heltid, men vi har 93 000 heltidsplatser just nu. Nästa år minskas antalet med 13 000–14 000, vilket innebär 80 000 eller strax under 80 000 platser. Det är sanningen. Det är en minskning med en sjättedel av platserna, vilket är en mycket mindre minskning än den som socialdemokraterna gjort under tidigare år. Men då larmade inte Hultqvist.

Det finns en aspekt till i Peter Hultqvists anförande som jag funderat mycket på. Jag försöker förstå det socialdemokratiska budgetalternativet. Ni föreslår i er höstmotion samma ekonomiska ramar som den avgående regeringen hade tänkt föreslå. Eftersom ni nu går emot alla besparingar som vi föreslår undrar jag: Betyder det att ni också går emot de satsningar som vi föreslår? Vi tänkte föreslå 2 miljarder på lärarfortbildning. Det finns inte ett öre kvar till det om du går emot alla besparingar. Det vore intressant att höra hur du ska finansiera den satsning som du står och utlovar. Rekryteringsbudgeten kritiserar du också. Alla besparingar som vi föreslår går du emot. Det måste betyda att ni även går emot alla satsningar, för några andra pengar finns väl inte, eller?

Anf. 29 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag får tacka Jan Björklund för debatten. Det här är ju mitt sista inlägg.

Man kommer aldrig ifrån att en regerings ekonomiska politik är oerhört viktig för hur det blir med jobben. Jag kan dock konstatera att Jan Björklund nu bytt ut retoriken från valrörelsen, vilket är bra. Då talade

han om massarbetslöshet samtidigt som vi försökte förklara att vår ekonomiska politik faktiskt lett till att arbetslösheten minskar och jobben kommer. Det tycker jag är intressant.

Sedan tycker jag att det fortfarande finns skilda uppfattningar i denna fråga. När vi drev igenom Kunskapslyftet var det med stort borgerligt motstånd. Den stora lottningen i pengar skedde när Kunskapslyftet avvecklades; det var ju sagt att det skulle vara i fem år.

När jag skrev interpellationen utgick jag från den lokala verkligheten. Jag har tillsammans med komvuxelever och lärare på vuxenutbildningen i Borlänge fört dessa resonemang och sedan fullföljt uppdraget från dem att ta upp frågan med Jan Björklund.

Att jag har förberett mig och skrivit mina inlägg är ett tecken på att jag tar detta på allvar. Jag ställer mig inte bara och pratar rätt ut. Om du sedan vill ironisera över det så är det din sak. Jag tar detta på allvar, och därför förbereder jag mig inför debatten.

Den linje som regeringen nu driver är inte bra för många vuxenstudenter. Den är heller inte bra för människor som överväger studier. Den är heller inte bra för komvuxpersonal, som nu känner stor oro inför framtiden. Det handlar om lokala utbildningssatsningar som nu riskerar att strypas. Det är faktiskt den krassa lokala verkligheten. Jag har sett det, för jag har varit ute och träffat de människor som det gäller.

Jag tycker att det bästa vore om regeringen kunde vara lite ödmjuk – om man tänkte till en gång till och inte var så hastig i sina omdömen och tvärsäker i sina förslag. Det går fort men fel. Det vill jag sända med dig att tänka på som ett minne av den här debatten. Jag hoppas faktiskt att man kan påverka genom den här typen av debatter. Att så ett spår av eftertanke har varit mitt syfte med debatten.

Anf. 30 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag uppskattar Peter Hultqvists engagemang och att frågan tas upp. Jag uppskattar också att Peter Hultqvist är väl förberedd. Det som förvånar mig något är att det jag säger som svar inte spelar någon roll för de repliker Peter Hultqvist läser upp. Då blir det just inte mycket av debatt. Då kunde vi ha en skriftväxling någonstans i stället. Vitsen med en debatt måste väl ändå vara att vi ska lyssna på varandra?

Jag har gång på gång sagt att jag inte har någon annan syn på vuxenutbildningen än att den är till för att vuxna människor ska få chansen att förkovra sig. Precis som mina socialdemokratiska företrädare i ämbetet anser jag att dimensioneringen av vuxenutbildningen måste kunna anpassa efter arbetsmarknadsläget. Den anpassning vi nu gör är mycket mindre än den som har skett tidigare år.

Vuxenutbildningen är viktig. Vuxna ska kunna få en andra chans om de har sumpat grundskolan eller gymnasiet eller om de vill växla spår i livet. Därför behöver vi alltid ha en mycket gedigen vuxenutbildning i Sverige. Det är den nya regeringens ambition att vi ska ha det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 31 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Rossana Dinamarca har ställt frågor om elevinflytande, demokrati och elevers ansvarstagande i skolan.

Elevernas inflytande i skolväsendet är viktigt, både ur ett demokratiperspektiv och för skolans utveckling. Skolans demokratiuppdrag innebär att skolan ska ge eleverna kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter, samtidigt som skolan ska fungera demokratiskt. Det finns undersökningar som visar att elever med erfarenhet av inflytande bättre klarar att göra egna val, söka information och att samarbeta.

Skollagen och läroplanerna för grund- och gymnasieskolan slår fast att eleverna ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Inflytandet ska anpassas efter deras ålder och mognad. Det innebär att en elev i årskurs 3 i gymnasieskolan kan ta större ansvar för sin utbildning än en elev som precis har börjat i grundskolan.

I dag regleras elevinflytandet främst genom skolformsförordningar och läroplaner. För att ge frågan om elevinflytande större tyngd avser regeringen att i den kommande skollagspropositionen återkomma med förslag som tydliggör regleringen av elevinflytandet i skolan.

Av grundskoleförordningen framgår att eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp ska ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Många skolor har i dag elevråd som tränar eleverna i demokratiska arbetsformer. Jag anser att det är en bra form för inflytande som ger rektor och skolledningen en möjlighet att ta till sig elevernas synpunkter. Samtidigt måste jag här understryka att ytterst få elever strävar efter att styra sin skola administrativt. Regeringen har därför inte för avsikt att permanenta försöksverksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan.

Jag anser att det är skolans lärare och rektorer som ska ha det avgörande inflytandet i skolan. Lärarna har dock en skyldighet att ge eleverna möjlighet att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat. Det förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Rossana Dinamarca frågar mig också om elevskyddsombuden. En utredning om bättre arbetsmiljöregler lämnade sitt delbetänkande den 4 maj 2006. Utredningens förslag bereds för närvarande i Utbildningsdepartementet.

Sammanfattningsvis anser jag att det är självklart att eleverna ska ha inflytande i skolan. Jag anser dock inte att eleverna ska bestämma över sina lärare.

Anf. 32 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Det är till stora delar ett bra svar – det kanske är lite förvånande för Jan Björklund att få höra mig säga det.

Jag välkomnar att frågan om elevinflytande kommer att få större tyngd i den kommande skollagen. Det är något som också vi i Vänsterpartiet driver.

Svar på
interpellationer

Men jag saknar de konkreta förslagen. Det enda konkreta som ministern har att komma med här är att man vill avskaffa de lokala styrelserna med elevmajoritet. Ministern menar att de bör avskaffas eftersom det enligt ministern är ytterst få elever som strävar efter att styra sin skola administrativt. Om vi skulle applicera samma resonemang på lågt valdeltagande skulle vi komma till slutsatsen att vi ska avskaffa de allmänna valen. Givetvis ska vi inte göra det! Tvärtom ska vi vidta åtgärder för att öka valdeltagandet. Detsamma bör göras för att utveckla elevinflytandet och demokratiarbetet i skolan.

Vi ska inte överdriva det inflytande som de lokala styrelserna har. Det är ändå rätt begränsat. De får inte fatta beslut om enskilda personer och lärare. Rektorer och annan personal har fortfarande det professionella ansvaret. De frågor de kan fatta beslut om är sådana frågor som rör eleverna och förutsättningar för deras lärande. Det kan ju inte vara annat än positivt för utvecklingen på skolan med elever som engagerar sig. Vad är det som skolministern är rädd ska hända?

I andra sammanhang har skolministern sagt att elever under 18 inte kan ta ansvar för fattade beslut. Försöksverksamhet har visat att på skolor som har fungerande elevdemokrati, där eleverna har ett rejält inflytande, tar eleverna också ansvar. Det är också min personliga erfarenhet från arbete inom skolan. Har ministern något exempel på att försöksverksamheten har fått negativa konsekvenser?

Skolministern avslutar sitt svar med att säga att han tycker att det är självklart att eleverna ska ha inflytande i skolan, men att eleverna inte ska bestämma över sina lärare. Inflytande handlar inte om att få bestämma över lärarna eller om att man ska få precis som man vill. Det innebär att man ska få göra sin röst hörd och därigenom ha möjlighet att påverka.

Vi kan inte strunta i vad eleverna tycker. De tillbringar större delen av sin barndoms- och ungdomstid i skolan. Då är det viktigt att de – på samma sätt som vi vuxna kräver att ha i arbetslivet – har inflytande över hur deras skola ser ut, vilken mat som serveras, planeringen av undervisningen, vilka regler som ska gälla och hur schemat ska läggas upp. Vi måste bryta tendensen att elevernas upplevelse av inflytande minskar ju äldre de blir.

Det är synd att ministern lämnar frågan om elevskyddsombuden helt därhän. Det skulle ändå vara intressant att få höra något om hur han ser på elevskyddsombuden. Anser han att de ska ha samma rättigheter som andra skyddsombud på andra arbetsplatser? Ska deras ställning stärkas eller försvagas?

Anf. 33 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag tror att den stora skillnaden mellan min uppfattning och den uppfattning som Rossana Dinamarca och hennes parti företräder i den här frågan gäller om eleverna ska ha inflytande i skolan eller om de ska bestämma i skolan. Jag menar att eleverna ska ha inflytande, precis som jag utvecklade i mitt svar, men eleverna ska inte vara de som ytterst bestämmer i skolan.

Lagen om styrelser med elevmajoritet för gymnasieskolor innebär att man går över den gränsen. Man säger där att det ska vara en styrelse som delvis tar över rektors beslutsbefogenheter enligt skollagen, och i den

styrelsen ska eleverna ha majoritet. Plötsligt befinner man sig i en situation där eleverna kan rösta ned rektorn och de professionellt utbildade lärarna i frågor om hur en skola ska styras. Där har vi en stor skillnad i synsätt mellan oss. Jag tycker att det finns flera skäl till att den lagen ska avskaffas. Det kommer att ske.

Det första skälet är att en gymnasieskola har en budget på kanske 60–70 miljoner kronor. Men elever som ännu inte är myndiga, som inte har fyllt 18 år, har själva inte rätt att gå till banken och teckna lån. Men här ska plötsligt sex sju elever i en styrelse få ansvar för att bestämma över en budget på 60 miljoner. Det är helt orimligt. Att lägga det ansvaret på eleverna är inte sjyst mot eleverna.

Det andra skälet är att en viktig princip är att ansvar och makt måste hänga samman. Om man ger en grupp en massa makt måste den gruppen också kunna ta ansvar. Det går inte att utkräva ansvar av sex sju elever i 16–18-årsåldern i en styrelse på det sätt som vi anser att en rektor kan avkrävas ansvar.

Detta är en fundamental princip i all myndighetsutövning eller i all verksamhet med ansvar och makt. Det är lätt att säga att eleverna ska bestämma. Men hur tar de efteråt ansvar för de beslut som fattas? Tänk om beslut fattas som innebär att vissa elever far illa genom att de inte får tillräcklig stödundervisning? Vilka elever i en elevstyrelse kan ta ansvar för det efteråt? Rektor har ett ansvar enligt skollagen. Sköter han sig inte kan han bli avsatt. Men vad gör man med elever som fattar beslut som inte ligger i linje med lagar och förordningar? Vad ska man då göra? Det går aldrig att avkräva ansvar efteråt. Det är det andra argumentet.

Det tredje skälet är att det är ett sådant otroligt förakt för professionell kunskap som Vänsterpartiet uppvisar i den här debatten. Lärare har gått fyra fem år på olika högskolor och universitet. Rektorer har ofta ännu mer utbildning och har utsetts därför att de har en förmåga och en professionell kompetens. De ska bli nedröstade av elever som inte ännu har gått färdigt skolan! Ingen tänker tanken att de medicinska besluten på ett sjukhus ska fattas genom omröstning bland patienterna. Man litar på att de som har professionell utbildning och kunskap lyssnar på patienterna men sedan fattar beslut utifrån sin kompetens. När det gäller lärare och rektorer är deras kompetens ingenting värd i Vänsterpartiets värld. Alla kan sköta skolan bättre än dem. Det är den tredje avgörande invändningen.

Jag är för inflytande för elever i skolan men inte för att eleverna ska bestämma över sina rektorer och lärare.

Anf. 34 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Inflytande och bestämmande är det som skiljer vår politik åt, säger ministern.

Jag upprepar igen att vi inte säger att eleverna ska bestämma allt i skolan, men eleverna måste ha möjlighet till inflytande i skolan. Den tendens vi ser i dag är att små barn anser sig ha större inflytande än vad en gymnasieelev känner. Inflytandet minskar ju högre upp i åldrarna de kommer. Det är väl ingen bra tendens, Björklund?

Jag vill veta om ministern har något exempel på där de lokala styrelserna har fått några negativa konsekvenser. Det är det som ministern grundar sin rädsla på. Jag har inte fått några sådana exempel. Tvärtom.

Sedan heter det att det inte går att avkräva ansvar av 16–17-åringar. Vi ser exempel i skolarbetet där elevdemokratiarbetet fungerar bra och där de får vara med och bestämma om vilka regler som ska gälla. Det finns rapporter där det framgår att eleverna faktiskt tar ansvar för det de gemensamt har varit med och beslutat om och har haft inflytande över. Elever som har inflytande tar också ett större ansvar.

Jag vill inte säga att man ska sätta sig över lärarnas profession. Men min erfarenhet är den, ministern, att lärare som är trygga i sin profession inte heller fruktar elevdemokrati. Det är tvärtom. Om det finns ett bra samarbete i skolan mellan lärare, elever och rektorer går det också att bygga upp en bra skola – en skola som alla tar ansvar för.

Anf. 35 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag har också läst dessa undersökningar. De är inte nya utan de kommer med jämna mellanrum. Där framgår att 19-åringar är mer kritiska till skolan än vad 7-åringar är. Betyder det att skolan för 19-åringarna är sämre? Det vet jag inte. Men varför är det så att en 18-åring i regel vet hur alla världsproblem ska lösas medan en 60-åring är mer osäker? Beror det på att man blir mindre klok med åren? Förmodligen inte. Efterhand i livet blir man mer rutinerad och erfaren, grunnar och inser att allt inte är så enkelt.

Att 19-åringen anser att han har mindre inflytande än vad 7-åringen anser kan bero på att 7-åringen har lägre förväntningar på inflytande. Det behöver inte innebära att inflytandet minskar, som Rossana Dinamarca försöker ge sken av. 7-åringen kanske inte förväntar sig elevstyrda skolor på det sättet.

Om Rossana Dinamarca inte är ute efter att eleverna ska bestämma över rektorer och lärare, varför ägnar du så mycket tid åt att argumentera för att eleverna ska ha majoritet i styrelsen? Varför ska de ha majoritet? Det är en intressant fråga. Varför anser Vänsterpartiet att eleverna ska ha majoriteten i styrelsen om man inte är ute efter just att de ibland ska kunna bestämma saker? Det är något som inte går ihop i resonemanget. Det måste vara kärnan i tanken att de ska ha majoriteten och att de ytterst kan begära omröstning i en sådan styrelse. Jag tror säkert att vid det fåtal försöksskolor som har prövat detta något enstaka år har det aldrig blivit någon stor konflikt, men att ni driver principen om att eleverna ska ha majoritet måste vara för att de ytterst ska kunna framtvunga en omröstning och vinna en sådan omröstning. Annars behöver inte majoritetsförhållandena regleras. Då är man inne på att eleverna kör över rektorn.

Jag upprepar att rektor och lärare ska lyssna på sina elever. Rossana Dinamarca jämför en skola med de allmänna val vi hade för ett par månader sedan i Sverige. Då har varje svensk medborgare en röst. Rösterna räknas lika. Men en skola är inte en demokratisk institution på det sättet att principen en man–en röst gäller. Då är naturligtvis eleverna alltid fler. Men en skola är inte en institution som ska styras på det sättet enligt min uppfattning.

Elever och lärare är i skolan på olika villkor. Eleverna är i skolan på grund av att det råder skolplikt och för att de ska lära sig saker. Lärare jobbar i skolan för att lära eleverna saker. Lärarna kan mer än eleverna. Det är därför vi har en skola. Om eleverna från början kunde lika mycket som lärarna hade skolan varit överflödig. Lärarna och eleverna är inte i

skolan på samma villkor och för att de ska sitta och rösta i klassrummet. Då är det klart att eleverna vinner – om man räknar en man–en röst. Men så ser inte jag det.

Man ska lyssna på eleverna, men läraren och rektorn har en professionell kunskap, en utbildning och en kompetens. De kan innehållet i de kurser och ämnen som eleverna ännu inte har studerat. Därför är läraren bäst skickad att till sist avgöra hur undervisningen ska läggas upp. Eleverna har ännu inte gått igenom den undervisning Rossana Dinamarca anser att de ska bestämma uppläggningsen över. Därför är de mindre skickade att göra detta. Man ska lyssna på eleverna, men de ska inte bestämma över lärarna.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 36 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Skolministern hänger upp sig på lokala styrelser. För mig är elevdemokrati och elevinflytande någonting som sträcker sig från det att man börjar förskolan och upp till gymnasiet. I takt med att man blir äldre ska också inflytandet öka. Lokala styrelser finns enbart på gymnasiet.

Jag kan konstatera att skolministern inte kan komma med ett enda exempel där de lokala styrelserna inte har fungerat, där det har blivit helt huvudlöst när eleverna har varit i majoritet. Det är ändå kommunernas ansvar att inrätta lokala styrelser. Där tänker skolministern köra över kommunerna och säga att de inte får inrätta dessa lokala styrelser. Detta gör han trots att han inte kan ge några negativa exempel. Det är intressant.

Skillnaden mellan oss är att för mig handlar inte demokrati om att köra över någon utan om att faktiskt lyssna på och i så stor utsträckning som möjligt söka samförstånd. Det är min erfarenhet av hur elevdemokratiarbetet har fungerat när det fungerar som bäst och även när det gäller lokala styrelser. Man söker samförstånd. Eleverna är inte där för att jävlas med lärare och rektorer. ”Nu ska vi sätta åt dem, och nu ska vi skapa kaos i skolan.” Tvärtom visar erfarenheten att eleverna faktiskt lyssnar mycket på vad lärare och rektorer har att säga. Man vill också göra *sin* röst hörd, få ett reellt inflytande och känna att man blir lyssnad på, precis som eleverna lyssnar på sina lärare och rektorer.

Det är beklagligt med den syn som Jan Björklund har på eleverna, men också oroande med hans demokratisyn.

Anf. 37 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Man frågade Sveriges gymnasieelever i rätt många olika undersökningar inför valet: Vad är det viktigaste ni vill ändra på i gymnasieskolan? Bland annat hade Aftonbladet Ungt val i våras, med hundratusentals ungdomar. Det var nästan ingen som svarade att ”vi vill bestämma i skolan”. Däremot svarade nästan alla att de vill ha tidigare betyg och flera betygssteg.

Om det är så viktigt att lyssna på eleverna, Rossana Dinamarca, varför gör du inte det? Ni vill avskaffa betygen, men eleverna vill ha betyg. Eleverna vill ha flera betygssteg i gymnasiet, men det är ni emot. När de själva får avgöra vilka frågor som är de viktiga säger de saker som du inte vill lyssna på. Om det är så viktigt att låta eleverna få ett inflytande och lyssna på dem, varför gör du inte det om det är så viktigt?

De elever jag ofta möter när vi är ute och pratar om till exempel ordningsproblemen i skolan kräver att läraren ska få befogenhet att upprätthålla ordning i skolan. Undersökningar visar också att eleverna tyckte att det näst viktigaste i skolan var att det måste bli bättre arbetsro. 60 % av Sveriges gymnasieelever vill ha ordningsbetyg, men det går ni emot.

Ni står i kammaren och snackar om att eleverna ska få bestämma, men ni är inte beredda att göra det de vill. De vill ju ha den skolpolitik som vi nu genomför. Däremot kräver de inte att få sitta i styrelser och rösta bort rektorerna när man frågar dem. Det är det inga elever som gör, utan det är politiker som tycker att sådant är viktigt.

Eleverna ska ha inflytande i skolan, och jag är beredd att lyssna mycket på Sveriges gymnasieelever om vilka reformer de vill ha i skolan, med mer betyg, mer yrkesutbildningar och annat – de saker som eleverna tar upp. Formerna runt inflytande kan man alltid diskutera, men det viktiga är att lyssna på hur eleverna vill ha det. Det är där Vänsterpartiet sviker eleverna.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:24 om tidsbegränsade anställningar

Anf. 38 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag avser att fullfölja regeringens löfte att ”riva upp” de ändringar av reglerna om tidsbegränsade anställningar i lagen om anställningsskydd som enligt tidigare beslut skulle träda i kraft den 1 juli 2007. Luciano Astudillo menar att det skulle öka otryggheten för hundratusentals löntagare.

Det stämmer att regeringen har aviserat vissa ändringar av reglerna om tidsbegränsade anställningar jämfört med dem som beslutades av riksdagen i våras.

Inriktningen kommer att vara att en och samma arbetstagare ska kunna ha fri visstidsanställning hos samma arbetsgivare i sammanlagt högst 24 månader under en femårsperiod. Säsongsanställning ska som i dag vara en möjlig anställningsform, och företrädesrätt till återanställning ska fortsatt inträda efter sammanlagt mer än 12 månaders anställningstid.

Målsättningen är att regler av denna innebörd ska kunna föreslås för riksdagen under nästa vår.

Utan att gå in på kommande lagförslag i detalj vill jag gärna använda tillfället för att klargöra att min avsikt inte är att ”riva upp” hela det tidigare förslaget. Vissa delar är bra.

Den nya strukturen där ett antal olika tidsbegränsade anställningsformer förs samman till en gemensam fri visstidsanställning är bra och kommer att behållas. Det är en viktig förenkling som gör regelverket mer överblickbart och förutsägbart för både arbetsgivare och arbetstagare. Regeringen delar uppfattningen att anställningsformerna vikariat och provanställning bör behållas samt att det ska vara möjligt att anställa arbetstagare som fyllt 67 år för begränsad tid.

Regeringen avser också att behålla möjligheten för arbetsmarknadens parter att genom kollektivavtal komma överens om särlösningar till ex-

empel för olika branscher och därmed förbättra flexibiliteten på arbetsmarknaden.

När det gäller Luciano Astudillos farhågor om ökad otrygghet vill jag poängtera att det inte är detta som är syftet med de kommande förändringarna. Syftet är att skapa förutsättningar för flera jobb.

I regeringsförklaringen nämns ett antal olika reformer som kommer att genomföras för att göra det enklare och mindre kostsamt att anställa. Vidgade möjligheter till visstidsanställningar är en av dem.

Majoriteten av dem som arbetar på den svenska arbetsmarknaden har i dag tillsvidareanställningar. Det ska även fortsättningsvis vara grunden på arbetsmarknaden.

Samtidigt spelar tidsbegränsade anställningar också en mycket viktig roll – både för att täcka arbetsgivares tillfälliga behov av arbetskraft och som en viktig bro in i arbetslivet för människor som av olika skäl ännu inte etablerat sig i arbetslivet.

Dagens trösklar är för höga. Som jag ser det gör anställningar på begränsad tid det möjligt för grupper som står långt från arbetsmarknaden att etablera sig och få arbetslivserfarenhet. Samtidigt är det viktigt att arbetsgivaren ges möjlighet till ett mer långsiktigt åtagande.

När det gäller säsongsanställningar är det enkelt att konstatera att det finns näringar som präglas av stora säsongsvariationer och som inte kan fungera effektivt eller nå lönsamhet utan möjlighet att anställa personal under enbart en viss del av året. Att försvåra för dessa verksamheter att säsongsanställa är att göra såväl glesbygd som många småföretagare en stor otjänst – för att inte tala om de människor, ofta unga, som gärna vill ha ett säsongsarbete som komplement eller som extra arbete.

Jag ser fram emot att återkomma till riksdagen med förslag i dessa frågor.

Anf. 39 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Sven Otto Littorin för svaret.

Det är ett märkligt svar. Å ena sidan ska inte den nya regeringen riva upp hela den förändring som vi socialdemokrater tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet genomförde för att öka tryggheten på arbetsmarknaden och rensa bland de otrygga anställningsformerna. Å andra sidan ska de fria visstidsanställningarna hos samma arbetsgivare förlängas och återställas till 24 månader, och företrädesrätten till återanställning ska fortsatt inträda efter sammanlagt mer än 12 månaders anställningstid, och inte 6 månader, som vi ville.

Dessa två delar är väsentliga delar i den reform vi genomförde. Bakgrunden är given: Antalet tidsbegränsade anställningar har ökat markant sedan 1990-talets början. Gruppen omfattar omkring en halv miljon arbetstagare.

Varannan anställd under 25 år har tillfälligt jobb. Bland LO:s kvinnor i åldrarna 25–29 år har andelen med tidsbegränsade anställningar närapå fördubblats sedan 1990, från 15 till nästan 30 %. Av LO:s medlemmar är det 15 % av alla svenskfödda kvinnor och 9 % av svenskfödda män som har tidsbegränsade anställningar. Av kvinnor födda utanför Europa är det ungefär en tredjedel som har tillfälligt jobb.

Statistiken visar alltså att unga kvinnor och utländska medborgare är överrepresenterade i tillfälliga jobb liksom LO-kollektivet och människor utan yrkesutbildning.

”De nya daglönarna – rättslösa unga jobbare!”, kallades detta fenomen i SVT:s program Faktum i måndags. Där fick vi möta Emma, 22 år, som tvingas bo i husvagn och som varit anställd på Ica Maxi. Hon har haft cirka elva timmar fast i veckan, och resten ringer de in henne, ibland samma dag. Adrian har sedan 1999 i hela sju år varit timanställd på Pågens bageri. Carolina får sms av Hennes & Mauritz den dag när hon får jobba. Ring och spring – det är den nya melodin.

Ett tillfälligt jobb ger för de flesta ingen ökad frihet. Tvärtom kan man till exempel aldrig planera någon semester. Det är svårare att få vidareutbildning, hälsokontroller och subventionerad friskvård. Man får också svårigheter att hyra en lägenhet eller teckna telefonabonnemang. Kort sagt: Hela tillvaron blir otrygg. För många som kommer ut på arbetsmarknaden i dag väntar alltså en rättslös tillvaro och ständig oro för morgondagen.

Det var denna verklighet vi ville komma åt med vår reform.

Littorin bedyrar i sitt svar att syftet med de kommande förändringarna inte är att öka otryggheten. Han menar att syftet är att skapa förutsättningar för flera jobb. Har vi hört den visan förr?

Jag vill därför fråga: Vilka underlag och vilken vetenskap baserar sig Littorin på när han konstaterar att ett ökat antal trygga visstidsanställningar skulle leda till högre sysselsättning och lägre arbetslöshet? Och hur många fler jobb kommer det att ge när ni öppnar upp för ett ökat antal trygga anställningar?

Anf. 40 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! I den interpellationsdebatt som Luciano Astudillo och jag hade den 24 oktober försökte jag vara väldigt tydlig med ingångsvärdena för hur vi ser på arbetsrätten. Vi slår vakt om den svenska modellen. Vi slår vakt om ett kollektivavtalsbaserat förhållande på arbetsmarknaden. Vi slår också, som jag sade i mitt svar, vakt om att det är heltidsanställning som är den naturliga grunden för anställningsförhållanden. Men samtidigt kan man ju inte bortse från, Luciano Astudillo, det förhållandet att ni lämnade efter er tolv förlorade år med bitmärken i bordsskivan av utanförskap. Var femte svensk i arbetsför ålder står utanför eller jobbar mindre än han eller hon skulle vilja.

Då måste vi göra någonting. Jag kan bara konstatera att det, i den remissomgång som föregick propositionen från i våras, bara var 6 av 30 remissinstanser som tillstyrkte förslaget om lagstadgad rätt till heltid. Bland dem som avstyrkte fanns bland annat Saco, TCO och Ams.

Problemet är att en lagstiftad rätt till heltid varken innebär heltid eller deltid utan leder till nolltid. Det är det som de som avstyrker förslaget just riktar in sig på. Att lagstifta om heltid innebär att de jobb som annars blir till inte kommer fram. Därför är vi helt på det klara med att det är fel väg att gå.

Vi vill i stället göra en lång rad olika åtgärder för att stimulera fram flera företag. Jag har sagt det förr. Du säger att det är samma visa nu som tidigare. Ja, det är en god modell i politiken att först säga det man ska

göra och sedan göra det man har sagt. Så jag säger det gärna en gång till. Grunderna är tre saker.

Vi ska för det första se till att det ska löna sig bättre att arbeta. Det gör vi genom jobbavdraget. För det andra ska vi göra det billigare och enklare att anställa. Det gör vi framför allt genom sänkta arbetsgivaravgifter men också genom en lång rad andra åtgärder för att till exempel underlätta riskkapitalbildning och ta bort regelkrångel. Det handlar också om en lång rad andra åtgärder som syftar till att företagen ska våga använda högkonjunkturen till att också anställa. För det tredje ska vi se till att vi värnar arbetslinjen i arbetsmarknadspolitiken i övrigt.

För mig handlar det om att se till att vi har många som finns på arbetsmarknaden men också många som söker efter att anställa. Det är det som för mig är flexibilitet på arbetsmarknaden, inte att vi ruckar på arbetsrätten – så är det sagt.

Om den här politiken är framgångsrik har vi också möjligheter att lägga ned mer resurser på dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden, folk med invandrarbakgrund, folk med funktionshinder, folk som har varit långtidsarbetslösa och som verkligen behöver vår hjälp.

I en riktig politik för arbete arbetar man med goda generella villkor för företag att anställa i kombination med åtgärder för dem som befinner sig längst bort. Den politik som vi har haft i tolv år har ju visat sig totalt verkningslös när det gäller att skapa förutsättningar för nya jobb. Men man har också trängt undan resurser. Man har lagt fram Amsprogram och annat för dem som rimligen borde befinna sig närmast arbetsmarknaden, för att dölja folk i andra kolumner i statistiken, i stället för att egentligen ta itu med de verkliga problemen för dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden.

Jag utgår från att ambitionen från Luciano Astudillo naturligtvis är väldigt god, men att lagstifta om rätt till heltid är fel väg att gå om man menar allvar med arbetslinjen. Men vi har ju sett att Socialdemokraterna inte gör det.

Anf. 41 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Först och främst vill jag rätta herr Littorin. Vi har inte haft någon interpellationsdebatt tidigare. Jag har ställt en fråga till dig.

(Statsrådet Sven Otto Littorin (m): Ja, det var en fråga – förlåt!)

Ja, du blandade kanske ihop det.

Jag fick dessutom inget svar på vilken vetenskap han baserar sig på vad gäller att flera otrygga jobb leder till flera jobb. Den frågan ska jag i alla fall försöka svara på.

Sedan har vi hört till leda att Moderaterna slår vakt om den svenska modellen på arbetsmarknaden. Men vad vi ser i praktiken när det gäller a-kasseförslagen, den här synen på tillfälliga jobb, synen på fackföreningsrörelsen, ja i stort sett allting, är ju inte att man slår vakt om den svenska modellen – tvärtom. Det här är att riva upp den svenska modellen. Okej, det är kanske inte så radikalt som förr, men det sker i små steg. Och det är dit vi är på väg. De tillfälliga jobben är ett steg på vägen mot att öppna upp för otrygga anställningar. Det som ni vill göra är ytter-

ligare ett steg på vägen mot att luckra upp arbetsrätten, som du står här och säger att du inte vill luckra upp.

Nej, Littorin, det blir inte flera jobb när man öppnar upp för otrygga anställningar. Det blir inte flera jobb. Det blir otrygga jobb. Det blir inte flera jobb utan ökade klassklyftor, och det blir svårare för många som redan har det svårt i dag. Det blir svårare för Emma. Det blir svårare för Adrian och Carolina och alla andra som i dag inte får en fast anställning och som dessutom tvingas leva på deltidsanställningar och timanställningar.

Jag är den första att erkänna att visstidsanställningar också kommer att finnas i framtiden, dels för att täcka arbetsgivarens tillfälliga behov av arbetskraft, dels som en bro in i arbetslivet, som Littorin säger. Men den utveckling som vi har haft av otrygga och tillfälliga anställningar har varit explosionsartad.

Av den ökning som vi har haft i sysselsättningen under det senaste året har exempelvis tre fjärdedelar skett bland de tillfälliga jobben. Vi måste göra någonting för att komma åt det här problemet.

Littorin! De där gamla neoklassiska teorierna, som du läste om i högskolan, har stött på patrull. Verkligheten har hunnit i fatt dem. Många av de länder som har ett samhällssystem som inte kännetecknas av OECD:s gamla nyliberala rekommendationer har en bättre situation på arbetsmarknaden än de länder som valt ett mer marknadsliberalt samhällssystem. OECD publicerade redan 1994 en omfattande rapport *The OECD Jobs Study*, som för övrigt har uppdaterats. I den konstaterar man att det går att välja olika vägar för att nå samma mål, hög sysselsättning och låg arbetslöshet. Det är en ödmjuk reträtt av en organisation som tidigare gått i bräsch för nyliberalismen. Därefter har Världsbanken och en rad amerikanska forskare, ledda av Dean Baker, hängt på. Denne Dean Baker konstaterar för övrigt i sin forskning att tryggheten i anställningen inte har visat sig ha något inflytande alls på den nationella arbetslösheten.

Dessutom, Littorin, tar dessa teorier som ni baserar er syn på och de ekvationer som ni räknar med inte hänsyn till magont, oro och rädsla. De tar inte hänsyn till det magont som massor av människor känner när de inte vet hur länge de får behålla jobbet eller till den oro som finns när man undrar om lönen och de timmar som man får just den månaden ska räcka för att betala den månadens räkningar. De tar inte hänsyn till den rädsla som finns i och med att man har en annan position, ställning, på arbetsmarknaden med en tillfällig anställning och inte kan säga ifrån. Arbetsgivaren kanske från en dag till en annan säger: Nej, då får du gå vidare.

Är det inte dags för Moderaterna att inse att ökad otrygghet på arbetsmarknaden bara leder till ökade klyftor och inte till flera jobb?

Anf. 42 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag ber om ursäkt. Det var en frågestund och inte en interpellationsdebatt. Jag håller helt med. Men jag tycker att det är väldigt trevligt att få debattera, inte minst med Luciano Astudillo, som verkligen brinner för frågeställningen. Och jag tror att vi faktiskt kan hitta någon gemensam beröringspunkt i att vi faktiskt vill skapa förutsättningar både för trygga anställningar och för flera anställningar. Jag tror ingenting annat om Luciano Astudillo eller ens om socialdemokratin i stort.

Men problemet, som jag ser det, var ju att systemskiftet i den svenska politiken kom när Socialdemokraterna övergav arbetslinjen, när man accepterade utanförskapet på de nivåer som det är i dag.

Luciano Astudillo säger, herr talman, att det inte blir flera jobb genom otryggare anställningar eller flera deltidsanställningar. Låt oss vara säkra på en sak! Och det är att det blir färre jobb med lag om heltid. Det är ju det remissinstanserna säger. Det är också det som landets företagare säger, och det är de som anställer. Och, som jag sade i mitt förra inlägg, om man lagstiftar om rätt till heltid är problemet att det varken blir heltid eller deltid, utan det blir nolltid.

Sedan tar Luciano Astudillo upp en viktig aspekt, tycker jag. Det handlar just om den oro och det magont som man har när man befinner sig i utanförskapet. Det är helt korrekt. Jag delar den bilden till fullo. Koppla gärna det till OECD:s studie, att det finns olika vägar att gå, precis som Luciano Astudillo nämner! Ja, den väg vi har prövat i Sverige i tolv års tid har lett till det utanförskap som vi nu ser. Den vägen, Socialdemokraternas väg, är prövad och funnen misslyckad. Varför skulle mer av samma ekonomiska politik leda till ett bättre resultat när den redan har visat sig misslyckad?

Lag om heltid är fel väg att gå. Vi ska se till att ha goda förutsättningar för många i arbete, många företag som anställer och goda ekonomiska villkor för dem som finns på arbetsmarknaden. Det är genom att ha ett arbete som man har trygghet och inte ont i magen. Det får man inte genom att lagstifta fram en modell som leder till färre jobb.

Anf. 43 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Littorin nämnde i sitt förra inlägg att vi har haft tolv förlorade år och att den väg som socialdemokratin har prövat har misslyckats. Jag delar inte den uppfattningen fullt ut.

Nu senast fick vi höra att vi har 146 000 nya jobb, bara det här året. Littorin kan ju inte stå här och påstå att det är en borgerlig regering som har lett till att det nu går så bra för sysselsättningen, att exporten går som tåget och att den inhemska konsumtionen fungerar.

Grunden är ju satt av en god hushållning och en god regering som fört en långsiktig ekonomisk politik som varit bra för landet. Med detta sagt är det absolut så att alldeles för många har levt i utanförskap och saknat jobb, inte minst i den stad som jag kommer från, Malmö. Det är alldeles för många som har saknat jobb.

Men den väg Littorin är på väg att ta sig in på har ju prövats. Då måste Littorin svara: Hur kommer det sig att arbetskraftsdeltagandet är högre i Sverige än i länder som USA och Storbritannien som har det mer flexibla system som Moderaterna är ute efter? Hur kommer det sig att sysselsättningsgraden är högre i Sverige än i länder som USA och Storbritannien? Och hur kommer det sig att den breda arbetslösheten, eller som ni kallar det, utanförskapet på arbetsmarknaden, är lägre i Sverige än i USA och Storbritannien? Dit banar ni ju vägen med alla de olika förslagen tillsammans. Om man lägger ihop pusslet av a-kassa, att jaga ut sjuka och arbetslösa och de attacker mot fackföreningsrörelsen som ni gör indirekt genom höjda medlemsavgifter är det ett faktum att den modell ni vill införa på svensk arbetsmarknad är sämre och därutöver leder

till ökade klyftor och otrygghet. Inte minst gäller det er syn på tillfälliga jobb, magont, rädsla och otrygghet.

Anf. 44 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo och jag har nog något gemensamt i alla fall. Det är när vi konstaterar att det har blivit alldeles för få nya jobb i det här landet. 146 000 är naturligtvis bra, men vi står i mitten av en högkonjunktur. Det borde ha bubblat av åter och åter hundratusentals nya jobb för att lösa problematiken. Hur ska det annars se ut när vi går ned i lågkonjunktur nästa gång? Det kommer ju oavsett vilken regering som sitter. Det kan vi bara konstatera.

Jag hade tillfälle att träffa Martin Bailey, som var ordförande för president Clintons ekonomiska råd, i slutet på maj och diskutera och prata om en del saker. En del av de råd som han gav återfanns i McKinsey-studien som publicerades i slutet på maj. Där pekar han just på höga marginaleffekter, höga skattekilrar på arbete, som en av orsakerna till att det inte har blivit fullt så många nya jobb i det här landet som vi borde ha haft möjlighet att ha om vi hade haft en annan ekonomisk politik. Jag tyckte att det var en intressant och värdefull studie. Mycket av det vi försöker göra i regeringens ekonomiska politik är just att sänka de här skattekilarna. Vi lägger ju skatt på sprit för att folk inte ska suppa så mycket och skatt på tobak för att folk inte ska röka så mycket. Högt skatt på arbete leder naturligtvis till någonting, nämligen att det blir färre jobb. En del kanske inte tycker att president Clinton är den politiskt korrekta förebilden för en regering av vår kulör, men det är en god erfarenhet att ta med sig.

Det viktigaste är att vi nu måste se till – och återgå till interpellationens egentliga innehåll – om en lagstiftad rätt till heltid är rätt väg att gå för att uppnå detta stora mål. Jag säger som majoriteten av remissinstanserna: Nej, det är fel väg att gå. Det blir färre jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:34 om nedläggning av Arbetslivsinstitutet

Anf. 45 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkra att svensk arbetsmiljöforskning efter nedläggningen av Arbetslivsinstitutet kan bevara sin starka nationella och internationella ställning och även i fortsättningen bidra, dels till god produktivitet utveckling och långsiktig effektivitet i näringslivet, dels till att skapa utvecklande arbeten för individen samt att förebygga ohälsa i samhället och återföra arbetsskadade till arbetslivet.

Regeringen genomför nu en politik som syftar till flera jobb. Det innebär att nya jobb måste skapas och att ett omfattande utanförskap omvandlas till en arbetsmarknad där alla kan vara med och bidra efter sin förmåga. Jag delar helt Raimo Pärssinens uppfattning att en fortsatt kun-

skapsutveckling inom området arbetsliv har en viktig roll i att detta kan uppnås.

Forskning har en mycket betydelsefull roll för utvecklingen av näringsliv och samhälle. Regeringen har därför i den budgetpolitiska propositionen aviserat en stor forskningssatsning som fram till och med 2009 kommer att höja nivån på forskningsanslagen med 900 miljoner kronor.

Det är regeringens mening att forskarna i högre grad ska ges utrymme att själva besluta om forskningens innehåll och inriktning. Kvaliteten ska säkerställas genom att finansiering söks i konkurrens. Den tidigare regeringens modell med en hög grad av politisk detaljstyrning måste minska. Arbetslivsinstitutet avveckling är en självklar följd av dessa principer.

Jag vill därmed poängtera att nedläggningen av Arbetslivsinstitutet inte sker utifrån någon bedömning om att arbetsmiljöforskningen eller andra delar av arbetslivsforskningen bedöms som mindre viktiga. En stark forskning behövs inom detta område likaväl som inom andra områden.

Den svenska arbetsmiljöforskningen håller i dag en erkänt hög kvalitet, och inom vissa områden är vi världsledande. Det är min och regeringens ambition att de förändringar som nu vidtas på sikt ska leda till att kvaliteten på svensk arbetsmiljöforskning ytterligare höjs.

Det finns redan i dag utöver Arbetslivsinstitutet starka forskningsmiljöer inom universitet och högskolor där forskning inom arbetslivsområdet bedrivs. Forskare från Arbetslivsinstitutet med hög kompetens bör vara attraktiva resurser i dessa miljöer. När det gäller frågan om hur vissa delar av Arbetslivsinstitutets verksamhet kan omhändertas avser regeringen att återkomma.

Anf. 46 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Littorin säger att de förändringar som vidtas på sikt leder till kvalitetshöjningar inom arbetslivsforskningen samt att politiken syftar till flera jobb.

Det är omvänd logik. Arbetslivsforskningen får alltså en kvalitetshöjning genom att ca 300 forskares pågående arbete om bättre arbetsmiljö för massvis, miljontals löntagare avbryts abrupt. Sammanlagt rör det sig om 400 personer som hänvisas till arbetslöshet i stället för ett angeläget arbete mot ohälsa i arbetslivet. Så var det med jobbpolitiken.

Vi, Littorin och jag, är helt överens om vikten och betydelsen av Arbetslivsinstitutets forskning och dess arbete. Vi är också överens om att den ligger i framkant i världen, och vi är överens om att den ständigt ger nya verktyg till näringslivet och offentlig verksamhet som i sin tur leder till ökad produktivitet, bättre arbetsorganisation med mera.

Varför vill då regeringen och Littorin helt brutalt lägga ned Arbetslivsinstitutet? Vi tittar i budgetpropositionen och letar efter argumenten. Vad hittar vi där? Jo, forskningen är byråkratisk, enligt regeringen. Jag måste ställa frågan: Vilken byråkrati menar Littorin?

Nu i interpellationssvaret tillför ministern ytterligare ett skäl, nämligen att den politiska detaljstyrningen måste minska. Då blir jag jättenyfiken på vad som menas. Det här måste ansvarigt statsråd kunna ge exempel på. Vilken detaljstyrning måste upphöra?

Prot. 2006/07:23
17 november

Svar på
interpellationer

Borgerliga opinionsbildare har ju under hösten påstått att Arbetslivsinstitutets rapporter har haft en tydlig ideologisk slagsida som ofta gått ut på att beskriva de anställda som viljelösa offer för tidens krav. Man har skrivit på ledarsidan att institutets analyser har liknat politiska beställningsjobb. Låt mig få provocera statsrådet! Men förmodligen instämmer Littorin i dessa uttalanden.

Regeringen driver ett cyniskt spel där uteblivna inspektioner och ödelagd forskning kommer att leda till sämre arbetsmiljö med flera olyckor, mer ensamarbete, flera belastningsskador, sämre möjligheter till arbetsanpassning och rehabilitering och sämre arbetsorganisationer. Om några år kommer vi att se det resultatet. Därför frågar jag återigen: Vad menar ministern och regeringen med sin skrivning i budgetpropositionen att byråkratin ska minska?

Man lägger den 1 juli 2007 abrupt ned en forskning som är världsledande. Man får höra kolleger inom forskningen från Princeton och Harvard säga: Varför detta? Ni är faktiskt ledande. Varför ska ni förstöra detta?

Vad är det då för byråkrati som ska bort, herr Littorin? Dessutom: Ge oss exempel på den forskning som har blivit politiskt detaljstyrd inom Arbetslivsinstitutet!

Anf. 47 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Det är samma tema, men det är möjligen lite andra strängar. Den ena oron delar jag. Vi har i vårt arbetsliv en obalans. Vi har en miljon människor i arbetsför ålder som inte har ett jobb att gå till. Somliga är alldeles för sjuka för att kunna arbeta. Andra kan arbeta och vill arbeta men får inte arbeta. De mår inte bra av detta förhållande. Ungefär två miljoner har alldeles för mycket att göra, och de mår inte bra av *det* förhållandet. Båda förhållandena kan skada hälsan.

Vi har dessutom drygt 550 000 förtidspensionärer. Många av dem är under 40 år och ser fram emot en lång sammanhängande period av fortsatt utanförskap. Förutom allt annat kostar detta enorma belopp. Försäkringskassan har nyligen räknat ut att från det att de blir förtidspensionärer fram till det att de blir ålderspensionärer, om förhållandet inte bryts, kostar det samhället 766 miljarder kronor – ett fullständigt svindlande belopp! Detta bör ställas mot de vinster man kan göra genom olika åtgärder.

Det jag nu säger är oroande, men det finns också gnistor av hopp. Jag har förstått att regeringen tycker att forskning och utbildning inom arbetslivet är fortsatt viktigt, och det har klart markerats av arbetsmarknadsministern att han avser att stödja detta även fortsättningsvis men i andra former. Jag har också under hand erfärut att den utbildning, den unika biblioteksverksamhet och det gränsvärdesarbete som sker vid Arbetslivsinstitutet med hög sannolikhet kommer att överföras till andra huvudmän. Det är också bra. Detta läggs alltså inte i en papperskorg utan kommer att leva vidare.

Men sedan finns det ett par komponenter där vi har mindre information. Den ena komponenten är det kortsiktiga hanterandet av forskningen. Jag har förstått att Arbetslivsinstitutet har en summa pengar kvar i årets budget. Om den användes rätt skulle överförandet till andra huvudmän

underlättas. En intressant fråga är då: Bidrar arbetsmarknadsministern till att så sker?

Den andra är den mer långsiktiga frågan: Vad händer från 2008 och framöver? Vem ska betala arbetslivsforskningen under den tid som vi ser framför oss? Då är den logiska finansiären Fas, men Fas kan inte trycka pengar. Fas måste få pengar. Rätt mycket av de pengarna måste gälla tvärvetenskaplig forskning, och tvärvetenskap är inte något som prioriteras i dagens samhälle. Det talas om det, men det satsas inte på det. Det rör sig om i storleksordningen 200 miljoner per år för att arbetslivsforskningen ska kunna leva vidare.

Jag väntar med stort intresse på arbetsmarknadsministerns synpunkter på vad jag nu har framfört.

Anf. 48 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig börja med att konstatera, vilket jag har varit väldigt tydlig med hela vägen, att det inte finns någon ideologisk överprövning eller ”övermössa” över resultatet i forskningen. Det är jag väldigt tydlig med. Det gör att jag distanserar mig från en del av de ledartiklar som Raimo Pärssinen nämner.

Min utgångspunkt är: Ska forskning ske i myndighetsregi? Är det rätt famn? Den byråkrati vi skriver om och som jag vill avskaffa är min egen. Jag tycker nämligen inte att det är rätt och rimligt att vi som regering eller vi som Arbetsmarknadsdepartement sitter och gör prioriteringar om hur forskningen ska bedrivas. Det är ju det vi gör genom de regleringsbrev som vi skriver i december varje år. Där har vi den politisering av forskningen som jag vänder mig emot.

Jag tycker inte att det är orimligt att den forskning som bedrivs på ALI hittar en ny famn och genomgår låt oss kalla det en nystart, det vill säga att vi hittar de forskningsmiljöer i vilka man på ett bättre sätt tar hand om, bedriver och utvecklar forskningen.

Låt mig påminna om att bara knappt en femtedel av de årsarbetstillfällena som ägnas åt arbetslivsforskning organiseras genom Arbetslivsinstitutet. De andra fyra femtedelarna finns redan i dag på universitet och högskolor landet runt. En klar majoritet av forskningen sker alltså redan med andra huvudmän. Vi menar att hela den forskningen ska ske just genom universitetssystemet.

Nu ska verksamheten som sagt hitta nya famnar. Vi har en tjänsteman från departementet som tillsammans med Arbetslivsinstitutets ledning går igenom verksamheten och tittar på de olika delarna för att se hur vi kan underlätta övergången. Vi har till exempel biblioteket, som är ett av Europas och kanske världens främsta. Det ska naturligtvis leva kvar. Vi ägnar oss inte åt att bränna böcker, utan här ska vi se till att det får en ny huvudman. Vi har kriterieforskningen. Vi har företagshälsovårdsutbildningen, och där har jag varit väldigt tydlig med att konstatera att vi faktiskt lägger mer resurser på företagshälsovården i vår budget än vad som funnits i tidigare socialdemokratiska. Den ska naturligtvis hitta sin huvudman.

Världsledande forskare har en plats och kommer att finna en plats inom det svenska utbildnings- och forskningsväsendet. Som sagt finns redan i dag fyra femtedelar där. Vi har täta kontakter med Arbetslivsin-

stitutets ledning och kommer att fortsätta att ha det för att se till att detta går så bra som möjligt.

Lennart Levi tar upp en mycket intressant aspekt där Arbetslivsinstitutets forskning är en del av en större helhet, och det handlar om tvärvetenskaplig forskning i Sverige. Där finns det nog all anledning att återkomma. Vi har till att börja med lagt mer resurser också på forskningen totalt sett i regeringens budget, men just tvärvetenskaplig forskning har delvis andra förutsättningar än den mer stuprörmässiga forskningen. Där finns det säkert all anledning att återkomma i andra sammanhang.

Anf. 49 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Littorin säger att forskningen ska överföras i andra famnar. Biblioteket ska vara kvar, det är alldeles för viktigt, här bränner vi inte böcker, säger han. Det låter precis som om allting ska vara kvar, men det ska vara i ny tappning, och det ska bli en nystart. Samtidigt innebär det att man slår sönder det som har byggts upp ända sedan 1995 och som är känt över hela jordklotet som en jätteväsentlig forskning där vi ligger i spets. Den ska vi nu plöttra sönder i småbitar, och så ska vi kalla det nystart och kvalitetshöjningar. Det är fantastiskt att höra.

Arbetslivsinstitutets största värde ligger inom områden som kräver en långsiktig uppbyggnad av kunskaper. Det kan gälla ändrade förutsättningar för arbetet, internationell konkurrens inför globaliseringen och den diskussion som finns där, nya miljörisiker med mera. Staten som myndighet gör det möjligt att samordna flera vetenskaper i analyser av problem och att bygga upp material och kunskaper över flera årtionden. Sjukfrånvaron kan beskrivas från ett medicinskt perspektiv men också från ett ekonomiskt och ett arbetsmarknadsmässigt perspektiv vilket kan ge tillförlitlig statistik på området. Arbetslivsinstitutet har även en central roll vid internationella kontakter. Det här är komplexa områden, och det borde en arbetsmarknadsminister förstå fullt ut.

Ett exempel är samspelet mellan förändrad arbetsmarknad, förändrad hälsa, utnyttjande av socialförsäkringar och så vidare. Vi har också de frågor som ledamot Levi på ett föredömligt sätt tog upp här, om vad som händer med människor som hamnar i svårigheter i arbetslivet. Dessa frågor är ofta komplexa. Med en bredd i kunskaperna finns det dock en möjlighet att hantera det här. Därför låter ju ”nystart” lite konstigt. Vi lägger ju ned. Vi ska plocka sönder delar och lägga ut.

Hur är det då med resurserna där ute? Det finns utmärkta forskningsmiljöer; det gör det. Men var då? Jo, vi har Belastningsskadecentrum i Gävle. Där finns det åtta forskare. Vi har tre vid Linköpings universitet, två i Göteborg, två i Umeå, två i Lund, en i Stockholm och en vid Chalmers. Jämför det med vad som händer när du, förlåt, när ministern låter högermännen krossa Arbetslivsinstitutet.

Då är det återigen det här: Det är en kvalitetsförstärkning – jättebra. Det låter jättebra. Det är omvänd retorik. Vad händer med de här människorna nu? Jo, de kan naturligtvis gå ut på marknaden; de är ju attraktiva där eftersom de bedriver en så viktig verksamhet och har kunskaper inom så viktiga verksamhetsområden. Ändå säger Sveriges arbetsmarknadsminister: Ni får gå. Vi lägger ned den här forskningen som är vår möjlighet att kunna bygga upp kunskaperna långsiktigt.

Hörde arbetsmarknadsministern vad Lennart Levi sade när det gäller kostnaderna, när det gäller de stora bekymmer som många människor har i arbetslivet? Framför allt är det här en möjlighet för oss att kunna skärpa oss när det gäller konkurrensen internationellt, för det är ett samspel mellan människor i produktionen, ett samspel mellan människor i organisationer. Varför göra detta Alexanderhugg? Tänk om!

Anf. 50 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Det finns flera än ett sätt att organisera forskning. Det finns flera än ett sätt att organisera utbildning. Man kan om den tidigare prövade vägen säga att den har fungerat bra forskningsmässigt. Däremot har kanske steget över till tillämpning lämnat en del övrigt att önska. Är det min uppfattning? Nej, också en av utvärderarna, nämligen tidigare arbetsmarknadsministern och finansministern Allan Larsson, gjorde den bedömningen.

Visst, de gör ett bitvis förstklassigt arbete, bitvis ett sämre arbete. Det är så med alla institut, inklusive det jag en gång har lett. Det vore förmåtet att kräva något annat. Men vad som är bra kan göras bättre, och just med steget över till arbetslivet, över till tillämpningen skulle inte en enda, enstaka minister men en hel regering kunna hjälpas åt.

Jag lystrar när arbetsmarknadsministern nämner ordet stuprör. Vi har fasligt mycket stuprör i våra samhällen. Vi har det här i riksdagen med olika utskott. Vi har det i regeringen med olika ministerier. Vi har det vid våra universitet med olika fakulteter. Om man, herr arbetsmarknadsminister, mellan dessa många stuprör kunde skapa en hängränna som förbinder dem, som samordnar dem – då kan det här faktiskt leda till en nystart, om man kan övertyga de övriga kollegerna i regeringen att börja tänka gemensamt och tänka i nya banor. Då finns det enorma vinster att göra. Jag nämner siffran igen, 766 miljarder kronor. Inte allt av detta går att rädda till det här ändamålet, men säg 10 % eller 5 %. Vilka enorma vinster!

Anf. 51 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Med Raimo Pärssinens resonemang skulle man kunna vända på det hela och fråga: Vilka andra forskningsområden vill Raimo Pärssinen förstatliga eller vilka andra vill du organisera i myndighetsstruktur?

Nej, forskningen bör vara fri från de här politiska styrmekanismerna. Jag tycker att det är en rimlig utgångspunkt. Det är nämligen så att det i sådana fall är jag som genom regleringsbrev skulle styra hur man organiserar den här forskningen på rätt sätt. Jag tycker inte att det är min funktion att göra det, och jag tycker inte att jag är lämpad att göra det. Jag tycker heller inte att departementet eller regeringen i övrigt är lämpade att styra den här forskningen på det sätt som Raimo Pärssinens diskussion förutsätter.

Det är komplexa frågor. Det håller jag med om. Men jag skulle vilja säga att universitet och högskolor är rätt miljö just för komplexa frågor. Det är därför jag bara konstaterar att fyra femtedelar av den här forskningen redan i dag finns där och finns där i allra högsta grad på utmärkt sätt.

Lennart Levi tar slutligen upp intressanta frågeställningar som delvis ligger utanför mitt område, som handlar om forskningspolitiken i stort. Men jag håller med. Det finns många aspekter på det här som är intressanta, till exempel institutforskningen som i andra ändan i Sverige är, om jag minns rätt, 2 % av forskningsbudgeten, medan den i Finland är snarare 22 %. Där har man visat väldigt goda resultat. Den tvärvetenskapliga forskningen i sig har besvär just eftersom den är tvärvetenskaplig. Jag bara konstaterar att vi lägger nästan 1 miljard mer i resurser på forskningens område.

Jag tror att det finns goda förutsättningar för Lennart Levi att ta en diskussion med utbildnings- och forskningsministern också om just dessa frågeställningar. Det är viktigt att få forskning att fungera på rätt sätt.

Slutsatsen är att jag inte vill bedöma forskningen i sig. Jag kan inte det. Det är inte min uppgift. Jag är inte kvalificerad nog att göra det. Och det är just det som är den främsta invändningen mot att ha den här forskningen i statlig regi.

Så fort man får frågan, som man får av journalister till exempel när man presenterar en budget, är utgångspunkten: Nu har ni bara lagt 10 miljoner mer på forskningen inom ALI, vad gör ni för politisk bedömning av den forskningen eftersom ni inte ger den 15 miljoner? Det är ju den frågan det kokar ned i till slut. Eller: Nu har ni i regleringsbrevet specificerat följande tre forskningsområden. Varför är det fjärde ointressant i politiskt hänseende?

Det är just det faktum att det ligger i en myndighetsstruktur som gör, som jag ser det, att man får just den politisering av resonemangen runt forskningens resultat som jag tror att Raimo Pärssinen och jag kan vara överens om att vi inte vill se. Det tycker jag är det största skälet till att göra den här förändringen.

Anf. 52 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Först vill jag vädja till arbetsmarknadsminister Littorin och säga att jag hoppas att ministern tar till sig de argument som Lennart Levi framför här när han pratar om de stora talen. Han pratar utifrån en kunskap som är väldigt viktig.

Det är förvånande faktiskt, för ni moderater brukar ju alltid framhäva forskningen som jätteviktig. Och så säger ministern i nästa svep: Nej, här ska inte vi göra några bedömningar. Men jag hävdar att arbetsmarknadsministern gör en bedömning direkt när han säger att nu slår vi sönder Arbetslivsinstitutet. Bedömningen är direkt att detta inte behövs. Här behövs inte samhällets medel.

När man lyssnar får man veta att Forskningsrådet lämnar ut medel till det som är grundforskning. Men det är väldigt svårt att få medel till tillämpad forskning. Det såg jag när jag besökte Arbetslivsinstitutet i Umeå också, deras fantastiska verksamhet, där de forskar kring vibrationsskador, buller och så vidare. Och detta ska kastas ut. Bedömningen är redan gjord.

Vad är det för argument, ursäkta min upprördhet, att fråga vilken mer forskning vi ska förstatliga? Vad är det för svar, och vad är det för fråga? Det finns faktiskt forskningsområden som samhället har väldigt stort intresse av att kunna skaffa sig bra kunskaper om. Vartenda land inom EU bedriver forskning rörande arbetsmiljö och arbetsliv i en samlad

institution som finansieras offentligt. Och det gör man för att skaffa sig ett stöd till politiska och andra beslut så att vi kan göra rätt saker och skapa möjligheter till åtgärder som är meningsfulla och som faktiskt kan föra fram arbetslivets villkor på ett bra sätt, som gör att vi klarar konkurrensen. Men jag kan bara konstatera att det här är typisk moderat politik. Ni väljer vad vi ska forska om.

Anf. 53 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag hade förmånen och möjligheten att besöka Arbetslivsinstitutet i Umeå. Jag träffade forskare och engagerad personal. Jag tog del av en lång rad rapporter, arbeten de hade gjort, och var med i deras simulator för skogsmaskiner. Jag fick också ta del av den fackliga synen på den här verksamheten.

Här ligger vi bland de främsta i världen. Jag läste en skrivelse från USA:s motsvarande forskningsinstitut som tyckte att det var synnerligen märkligt att lägga ned den här verksamheten. Man deltog gärna i protesten mot det. Det kommer nu internationella reaktioner: Vad är det som händer i Sverige?

Det tar lång tid att bygga upp sådan här verksamhet. Det tar lång tid att skapa den rätta miljön. Det tar lång tid att skapa den personalsammansättning som kreativt och på ett bra sätt utvecklar det här. Det du talar om nu, att försöka lösa det här på annat sätt, menar jag bara är dimridåer. Det menar jag bara är prat som inte står för någonting i den praktiska verkligheten. Här har vi en fungerande verksamhet som är uppbyggd, som är klar, som har bra personal och som producerar bra resultat. Och det här ska ni in och rota i av politiska skäl. Det tycker jag är oansvarigt. Jag tycker att det är ytterst upprörande.

Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten egentligen, men jag märker att du inte tar till dig och jag känner att det här är efterhandskonstruktioner, att vi ska lösa det på det här sättet med biblioteket, vi ska få pengar från något annat håll och det här ska gå till på olika sätt. Då har ni ju inte förstått vitsen, poängen, grundstrukturen för det som sker.

Här har vi en sak som vi är väldigt bra på i Sverige. Dessutom är det som händer på arbetsplatserna oerhört viktigt för människors välbefinnande.

Här kan vi utveckla nya metoder som gör att det blir bättre på arbetsplatserna, över huvud taget bättre system och bättre funktioner. Det som man där har gjort har hjälpt många människor i det praktiska livet. Varför ska vi börja krångla och bryta ned sådant?

De forskare som finns inom den här verksamheten tror jag inte upplever sig som ofria. Jag tror att de upplever en frihet i sitt jobb. Jag tror inte att de upplever något problem med någon politisk detaljstyrning. Det här är någonting som ni har hittat på och som är någon sorts ideologiskt mantra. När det här konfronteras med verkligheten håller inte era resonemang.

Jag tycker att ni ska ta er en ordentlig funderare på om ni är rätt ute och tänka om. Det är inte fel att ändra sig om man har fel. Sätt er in i den här frågan mer ordentligt. Jag rekommenderar er ett studiebesök i exempelvis Umeå.

Anf. 54 TALMANNEN:

Innan jag släpper in statsrådet vill jag säga att vi har hamnat i den speciella situationen att Peter Hultqvist har rätt till ytterligare ett inlägg när statsrådet bara har ett inlägg kvar. Det har hänt ett par gånger tidigare i kammarens moderna historia. Då vill jag tillhålla väldigt tydligt att det nu är två slutinlägg från statsrådet respektive Peter Hultqvist. Det är inte fråga om att gå in i en ny runda där man ställer frågor till varandra, utan det är slutinlägg.

Anf. 55 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det låter på duellanterna här som att jag skulle vara mot den här forskningen och mot att forskning över huvud taget äger rum. Jag vill göra klart att så är det naturligtvis inte. Jag tycker att den här forskningen, och forskningen över huvud taget, är väldigt viktig. Det är därför vi lägger en miljard mer än den tidigare regeringen på forskning.

Det är också viktigt att den är fri från politisk styrning. Jag vet inte om Peter Hultqvist har läst regleringsbrevet till Arbetslivsinstitutet. Det är ganska uppenbart att man styr med regleringsbrev sina myndigheter och också vilken typ av forskning som ska bedrivas. Det resonemanget tycker jag inte riktigt håller.

De utländska forskare som vi har resonerat om varken betalar eller styr, och därför tror jag att de också tror att forskningen nu ska upphöra. Det är alltså inte fallet.

Slutsatsen av alltihopa är, som jag ser det, att det är viktigt att vi ser till att den forskning som vi vill ha i det här landet får, som all annan forskning, de förutsättningar som följer av de forskningsfinansieringsinstrument som vi har i övrigt, så att vi slipper mötas i en motsvarande interpellationsdebatt om ett, två eller tre år då jag skulle bli anklagad för politisk styrning genom regleringsbrev till forskningen vid Arbetslivsinstitutet. Jag är nämligen helt övertygad om att det skulle bli resultatet om myndigheten hade funnits kvar som myndighet.

Anf. 56 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Vi lever inte i en värld där allting är fritt och man gör hur som helst med de pengar man får. Forskning på den privata sidan är också styrd. Men enligt det här regleringsbrevet gäller det hälsa och ohälsa i arbetslivet, arbetsmarknad och sysselsättning, arbetets organisering, arbetsrätt i omvandling, globala, europeiska, nationella och lokala perspektiv, ergonomi och belastning, fysikaliska och kemiska hälsorisker, integration, mångfald, utvecklingsprocesser i arbetslivet.

Det är alltså allmänt hållna inriktningar i regleringsbrevet.

Jag tror inte att de här forskarna, i varje fall inte de som jag har träffat, upplever någon större grad av ofrihet eller inskränkning i sitt sätt att kunna jobba eller ta fram forskningsresultat. Är det det man försöker beskriva har man helt fel. Därför menar jag att det här blir mycket politisk retorik och ideologisk överbyggnad och att det egentligen handlar om en ideologisk historia där man inte accepterar forskning som gäller arbetslivets villkor och hur vi kommer åt de problem som finns i arbetslivet.

Du säger att allting bevaras på olika områden, på olika sätt. Varför då ta upp sådana saker som att vi ska hitta nya organisationer? Jag tycker att det är bättre att jobba vidare med det vi har, utveckla det vi har och se till att vi gör någonting bra av det som redan är bra och flyttar fram positionerna. Det är en säkrare väg att bevara kompetensen och se till att forskarmiljön är fungerande och intakt och att vi är framtidsinriktade och dessutom lever upp till att ha ett fortsatt gott internationellt anseende. Det tycker jag är väldigt viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:63 om förmögenhetsbeskattning av aktier i onoterade aktieföretag (lex Uggla)

Anf. 57 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jörgen Johansson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att ta bort den skadliga och kontraproduktiva lex Uggla-beskattningen.

Enligt lagen om statlig förmögenhetsskatt är tillgångar som ingår i näringsverksamhet inte skattepliktiga. Det förekommer dock att ägare till onoterade aktieföretag beskattas för överskott som uppkommit i bolagets verksamhet och som förvaltas av bolaget. Förmögenhetsbeskattningen har oroat många företagare. Nuvarande regler har framställts som om de hindrar företag från att växa. Ägaren riskerar nämligen att få betala förmögenhetsskatt på kapital som behövs i företaget för investeringar och nyanställningar. Reglerna innebär även svåra tillämpningsproblem för Skatteverket.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 aviserat att förmögenhetsskatten ska avskaffas helt under mandatperioden. I ett första steg 2007 halveras skattesatsen för finansiella tillgångar från 1,5 % till 0,75 % för fysiska personer och dödsbon. För fastigheter och bostadsrätter är inriktningen att skattesatsen till en början ska ligga kvar på 1,5 %. I och med att lex Uggla-problematiken inte helt försvinner år 2007 har frågan återigen uppmärksamats.

Det finns ett starkt samhälleligt intresse av att företagen kan investera och därigenom bidra till att skapa tillväxt i ekonomin och nya jobb. Skattereglerna ska inte lägga hinder i vägen för detta. Regeringen avser därför att undersöka möjligheten att avskaffa förmögenhetsbeskattningen av aktier i onoterade aktieföretag, det vill säga att bolagens tillgångar ska vara fria från förmögenhetsskatt oavsett om det är fråga om arbetande kapital eller kapitalförvaltning. Finansdepartementets skatteavdelning har nu påbörjat ett arbete med att ta fram de nya regler för förmögenhetsbeskattningen som aviserades i budgetpropositionen.

I detta arbete ingår även att ta fram ett förslag på avskaffande av lex Uggla-reglerna. Inriktningen är att reglerna efter beredning ska träda i kraft under 2007 och att de ska tillämpas första gången vid 2008 års taxering.

Anf. 58 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min interpellation. Det är ett glädjande svar.

Frågan om överskottslikviditet i företag, populärt uttryckt lex Uggle, har präglat debatten under de senaste åren. Anledningen till det är den uppenbara snedvridning som regelverket har fått på det här området. Att förmögenhetsbeskatta en ägare till ett företag för den upparbetade likviditeten i bolaget är en orimlig företeelse om man samtidigt vill stimulera tillväxt i samhället. Ett arbetande kapital i ett företag är ett kapital för att skapa arbetstillfällen, skapa nya skattebaser och skapa ett samhälle där välfärden sätts i centrum.

Ingen är betjänt av att svenskt kapital försvinner ut ur landet. Det här är vårt kapital, det är ett kapital som ska gagna utvecklingen av välfärden i landet.

Statsrådet framhåller att tillämpningen av det nya systemet ska få genomslagskraft vid 2008 års taxering. Ska jag tolka det så att hela 2007 räknas in i beräkningsunderlaget? Det är en fråga.

En annan fråga är: Hur ser kostnads- och intäktsbilden ut för den här förändringen?

Jag har full förståelse för att det har varit svårt att hinna med alla frågor i budgetarbetet med den pressade tidsplan som den nya regeringen har haft efter tillträdet. I och med att det här förslaget kommer utanför ramen är därför prislappen intressant. Jag skulle vilja höra vad ministern har för syn på de ekonomiskt positiva effekterna av den här förändringen.

Herr talman! Problematiken med lex Uggle kommer att lösas fullt ut när förmögenhetsskatten avskaffas. Det här är alltså en övergångslösning, men en nödvändig och viktig sådan. I och med att det tar tid att finansiera en avveckling av förmögenhetsskatten är åtgärden bra. Det är bra för företagandet och bra för sysselsättningen, men jag vill ändå koppla en fråga beträffande förmögenhetsskatten till problematiken med lex Uggle och hur vi ska få hem det svenska kapital som vi vet finns i andra länder.

I dag har drygt tre fjärdedelar av OECD-länderna slopat förmögenhetsskatten. I och med att de gjorde det införde de också en form av amnesti. Med svenska förhållanden skulle man kunna införa ett friår för att få hem pengarna på ett bra sätt för att kunna göra nytta i det svenska näringslivet. Det är ändå så att vår strävan måste vara att det här kapitalet kommer hem samtidigt som vi skapar förutsättningar för att kapitalet ska kunna verka på hemmaplan på ett bra sätt som också gagnar tillväxten.

Herr talman! Det är tre frågor som jag gärna skulle vilja ha svar på som komplettering till det mycket positiva svaret, och jag tackar för svaret.

Anf. 59 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Det var verkligen mycket otillfredsställande att vi i skatteutskottet under förra mandatperioden, på grund av den dåvarande socialdemokratiska regeringens motstånd, inte lyckades göra något åt den så kallade lex Uggle-problematiken. Effekten blev en betydande oro bland företagare, en oro som kom till uttryck hos betydligt flera företagare än de som var direkt berörda. Det kom hundratals brev till oss i skatteutskottet.

tet förra mandatperioden. Det sades av kanslichefen att det var den största brevskörd som någonsin hade förekommit i ett ärende.

Det ledde till att många företagare fick mindre fokus på sitt eget företags tillväxt och möjligheter att anställa flera. I stället kom de att ägna sig åt funderingar kring skatter och skattefrågor. Det blev ett sämre företagsklimat på grund av detta.

Det är därför som det är så bra att regeringen nu har givit det här beskedet. Det kan möjligen sägas att det är lite synd att det inte hann arbetas in i budgetpropositionen, för det blev på nytt en viss otydlighet om vad som skulle komma att gälla. Men genom att vi nu har fått det här beskedet från finansministern, som vi i skatteutskottet fick under hand så att vi har kunnat arbeta in det i skatteutskottets yttrande över budgetpropositionen, ges det en tydlighet.

Som Jörgen Johansson framhöll är avsikten att reglerna ska ändras med verkan från 2007 och tillämpas deklaraationsåret 2008. Då är det många som undrar vad det är som gäller för inkomståret 2006 som man deklarerar 2007. Jag är medveten om att Skatteverket ligger ganska lågt i frågan om tillämpningen och säger att de har andra saker att syssla med och att det, som finansministern framhöll, är ganska svåra tillämpningsregler. Det kunde vara intressant att höra finansministerns tankar kring vad som gäller för innevarande inkomstår, för jag tror att det är många företagare som undrar lite grann över det, samtidigt som de gläds åt det tydliga besked som här har givits.

Anf. 60 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka både Jörgen Johansson och Lennart Hedquist för att vi får möjlighet att ha den här debatten och för att ledamöterna i skatteutskottet på ett mycket bra och konstruktivt sätt har bidragit till att vi hittar en lösning på den här frågeställningen.

Jag tänkte försöka att besvara några av de frågor som har ställts.

Om vi börjar med den centrala frågan om kostnader och intäkter tyder våra beräkningar på att kostnaderna för förslaget ligger någonstans mellan 20 och 30 miljoner kronor. Men det är också vår bedömning att det här är pengar som vi i dag i huvudsak inte får in till statskassan, vilket betyder att det i betydande utsträckning får betraktas som en fiktiv kostnad. Vi ska förfina budgetberäkningarna, och vi kommer naturligtvis att finansiera detta på ett tydligt sätt, men det handlar om mycket små kostnader eftersom det är skatter som i dag helt enkelt inte drivs in.

Jörgen Johansson frågade mig om de positiva effekterna av detta. Som ekonom får jag säga att man måste vara försiktig. Vi vet att det är oerhört viktigt för många företagare att vi gör denna förändring. Det kan bidra till ett positivt klimat bland företag och företagare, på ett sätt som är viktigt. Det bidrar till en klarhet i vad företagen kan använda sina resurser till, och det kan leda till ökad sysselsättning. Det är till och med mycket sannolikt. Men man ska vara lite försiktig med att bedöma hur många – 5 000, 10 000, 15 000 eller 20 000 – jobb det kan handla om under de kommande åren. Jag är djupt övertygad om att detta är en åtgärd som bidrar till mer investeringar i Sverige och till ett bättre företagsklimat.

När det gäller svenskt kapital som har lämnat landet och i relation till det avskaffandet av förmögenhetsskatten har vi en ordning i vårt rege-

ringsarbete där vi utgår från de löften vi har gett väljarna. De handlar om våra valmanifest och om den Bankerydsuppgörelse som träffades. I den har vi tydligt förbundit oss att ta bort förmögenhetsskatten. Samtidigt ligger den processen en bit framåt i tiden – det måste vi vara tydliga med.

Vi har ett ansvar som jag vet att både Jörgen Johansson och Lennart Hedquist alltid varit starka förespråkare för, att ha ordning och reda i våra offentliga finanser och inte ånyo skapa osäkerhet kring detta. Därför avstår jag i dag från att utveckla regelverk och genomförande när det gäller den framtida fastighetsskatten.

Detsamma gäller Lennart Hedquists fråga om 2006 års inkomstår. Vi återkommer i samband med propositionen till allt det som kan hanteras under beredningsprocessen. Jag noterar detta som viktiga frågor som vi har att förhålla oss till men vi bör låta beredningsprocessen ha sin gång.

Det man kan notera är det som Lennart Hedquist så klokt påpekade, nämligen att vi vet att Skatteverket har gått ut med riktlinjer kring tillämpningen av lex Uggla. Vi vet också att Skatteverket har som hållning att när en skatt är i utgående, som nu förmögenhetsskatten och framför allt lex Uggla-reglerna är, har Skatteverket en syn på tillämpning som är mer återhållen. Det är ett viktigt besked till Sveriges företagare.

Jag vill avsluta med att säga att jag hoppas att jag har svarat på de flesta frågorna, och att jag är mycket glad för att vi har lyckats få till stånd detta viktiga steg i arbetet för att öka sysselsättningen.

Anf. 61 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag delar finansministerns uppfattning att det här kommer att ge mer investeringar i Sverige och flera jobb.

Vad gäller förmögenhetsskattens avskaffande och vår förmåga att få hem det kapital som i dag finns framför allt ute i Europa vill jag ändå att finansministern tar med frågan och analyserar den. Det är ändå 23 av de 30 OECD-länderna som har genomfört detta och haft en amnesti. Någon form av friår vore bra. Vi pratar om nivån 500–1 000 miljarder som i dag finns i andra länder och som mycket väl skulle kunna komma hem om man genomförde någon form av friår för den här sidan.

Sedan vill jag också betona det som Lennart Hedquist var inne på, nämligen den oro som detta har skapat bland företagarna. Politiker brukar säga att när en person tar kontakt är det många som har ringt, när tre ringer är det folkstorm. Jag hade själv 216 mejl i det här ärendet, med andra ord något av en orkan. Jag vet att skatteutskottet fick mer än tusen mejl om just begreppet lex Uggla och de felaktigheter som har skett. Det är därför bra att den här förändringen kommer att ske.

Anf. 62 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Det förtjänar verkligen att understrykas att även om det kanske inte var lika många företagare som var berörda av lex Uggla som hörde av sig, var det väldigt många företagare som var oroade över vad de kunde läsa om att Skatteverket gick in och bedömde huruvida den likviditet som låg i företaget och som skulle användas i företaget skulle förmögenhetsbeskattas hos företagaren. Det var för de allra flesta nästan en integritetsfråga. De upplevde att det här var en hämsko för dem att till exempel låta företaget växa. Det fanns vissa mycket upprörande fall. Därför är det bra att finansministern har givit det här beskedet.

Jag vill också säga att jag tror att det är viktigt att beskedet angående förmögenhetsskatten i stort också kan lämnas på ett mer precist sätt än vad finansministern gjorde nu. Signalverkan av att ta bort förmögenhetsskatten – vi tar ju nu diskussionen om att den ska bort – blir mer betydande om man också säger att den ska försvinna. Det är då effekten att pengar strömmar tillbaka in i landet kan uppnås.

Nu skapas faktiskt en osäkerhet på många håll. Kommer den att försvinna och ska man avvakta situationen med inflödet?

Kostnaden för att ha förmögenhetsskatten kvar i landet blir betydande i relation till den dynamiska effekt som borttagandet skulle leda till. Därför hoppas jag att vi får en statsfinansiell situation med regeringens politik i övrigt som gör att förmögenhetsskattens borttagande kan ske så snart som möjligt.

Jag skulle önska att finansministern kunde vara lite tydligare.

Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Detta är naturligtvis glädjande för oss alla. Vi som har vuxit upp med Magnus Ugglas musik tycker naturligtvis att de pengar han har tjänat på den är välförtjänt. Det gäller naturligtvis inte bara honom utan även alla andra företagare som har kämpat hårt för att skapa arbetstillfällen.

Det är ändå viktigt att understryka att det är svåra avvägningar. Jag ska naturligtvis ta i beaktande och se till att vi i beredningen grundligt går igenom frågan om amnesti. Det är en självklarhet att vi ska göra det och väga argumenten för och emot. Men det vore fel av mig att förbigå den beredningen. Vi måste fatta beslut i god ordning.

När det gäller Skatteverket och den oro som många företagare har upplevt bör man understryka att Skatteverket under senare år har gjort ett mycket omfattande arbete för att ha en bra relation till företagarna. Det är i dag den myndighet som företagarna själva anger som mest servicevänlig och enkel att ha att göra med. Det är naturligtvis positivt. Jag har en tydlig bild av att Skatteverket ser det som mycket angeläget att fortsätta med den hållningen.

Här är alliansregeringens gemensamma policy tydlig. Vi vill ha låga och rimliga skatter som människor tycker är rimliga att betala. Det ska vara enkla regler så att det är svårt att fuska, och vi ska ha en god skattekontroll på de områden där det förekommer avvikelser som är märkliga. Det är bra att företagarna nu har fått enklare regler när det gäller den här delen och att den oro som har funnits är stillad.

Vi har ett omfattande reformprogram. Vi har gemensamt gått till val på att genomföra betydande förändringar för att få ned arbetslösheten och få upp sysselsättningen. Problemet är att det är svåra avvägningar. Vi har gjort utfästelser om att göra ytterligare sänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Vi har talat om att värnskatten är ett problem, inte minst när det gäller avkastningen på utbildning. Vi har betydande välfärdsreformer kvar, inte minst på äldresidan, skolsidan och sjukvårdssidan som vi hoppas kunna genomföra under mandatperioden.

Vi hoppas alla att vi ska ha en sådan budgetsituation att vi kan klara av olika reformer. Men det vore fel av mig att stå här och tydligt säga att förmögenhetsskatten är mer prioriterad än många av de andra sakerna.

Vi måste göra avvägningar och vi måste hela tiden hålla på att de of-fentliga finanserna ska hållas i god ordning.

Jag vet att mina två meddebattörer är minst lika angelägna om det som jag, men jag måste ändå understryka det.

Jag hoppas att jag därmed har svarat på Jörgen Johanssons och Lennart Hedquists viktiga frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2006/07:35 om symbolisk förnyelse av integrationspolitiken

Anf. 64 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag avser att föreslå en förändring av integrationspolitikens ambition och inriktning som uttrycks genom mål. Luciano Astudillo har också frågat mig vilka underlag som har legat till grund för beslutet att lägga ned Integrationsverket och vem eller vilka som ska sköta Integrationsverkets uppdrag om kunskap av myndigheterna och kommunernas verksamhet. Slutligen har Luciano Astudillo ställt frågan om med vilken kunskapsbas och med vilka metoder jag avser att samordna integrationsperspektivet i regeringens samlade politik.

Inriktningen på regeringens integrationspolitik är att Sverige ska bli ett land med möjligheter för alla. Den generella politiken på alla områden ska utformas efter människors individuella behov, inte deras bakgrund. Det är utanförskapet, inte invandrarskapet som ligger i fokus för regeringens integrationspolitik. Invandrare ska respekteras som individer och inte betraktas som ett homogent kollektiv. Huvudregeln är att det är genom generella åtgärder vi genomför vår integrationspolitik. Undantag från detta ska endast komma i fråga vad gäller invandrares första tid i Sverige.

Riksdagen beslutade 1997 att införa en ny integrationspolitik. Syftet med omställningen var att gå från invandrapolitikens säråtgärder till en integrationspolitik som utgår från och riktar sig till hela samhället. I propositionen som låg till grund för beslutet konstaterade den förra regeringen att den förda politiken kommit att förstärka en uppdelning av befolkningen i ett ”vi” och ett ”dom” (prop. 1997/98:16). Politiken hade därigenom bidragit till det utanförskap som många invandrare och deras barn upplever i det svenska samhället. Åtta år efter omställningen granskade Riksdagen den förra regeringens genomförande av integrationspolitiken (RiR 2005:5). Granskningen visade att integrationspolitiken inte fått avsett genomslag och att säråtgärder utifrån invandrarskap inte begränsats till den första tiden i Sverige. Alliansregeringen kommer att göra det som den socialdemokratiska regeringen inte maktade med, nämligen att verkställa riksdagens ambition att gå från invandrapolitik till integrationspolitik.

Utanförskapet kan inte brytas genom isolerade åtgärder. Därför krävs såväl insatser mot diskriminering som en politik som främjar arbete, språkkunskaper och ett tryggt samhälle. Detta är grundbultar i den integrationspolitik som regeringen kommer att föra. Vi har redan påbör-

jat detta arbete i budgetpropositionen genom vår omläggning av arbetsmarknadspolitiken, en ny skolpolitik och förstärkningar av polis och rättsväsende.

Regeringen avser att föreslå sammanslagningar av flera myndigheter för att arbetet i staten ska bedrivas effektivare och kraftfullare. Avvecklingen av Integrationsverket är ett led i detta arbete för att effektivisera den statliga administrationen. Att sådan effektivisering är nödvändig inom integrationspolitiken framgår inte minst av den tidigare regeringens uppföljningar av resultaten på området. Dessa redovisas i budgetpropositionen, och visar hur utanförskapet har ökat under den förra mandatperioden trots det rådande konjunkurläget. Även Riksrevisionens granskningar av den förra regeringens styrning av integrationspolitiken, publicerade i rapporterna *Från invandrapolitik till invandrapolitik* (RiR 2005:5) och *Statliga insatser för nyanlända invandrare* (RiR 2006:19) har legat till grund för vår bedömning.

Regeringen kommer att återkomma till frågan om vilka av Integrationsverkets nuvarande uppdrag som ska överföras till andra statliga myndigheter eller andra huvudmän. En utredare kommer att göra en särskild analys av Integrationsverkets uppdrag och verksamhet. Analysen som ska bli klar omkring årsskiftet innefattar frågan om vilka delar av uppdraget som bör fortsätta i annan regi. En utgångspunkt är att det i första hand är ett ansvar för regeringen att leda och samordna myndigheters arbete. Den kunskap som finns samlad på Integrationsverket ska tas till vara och utvecklas.

Den förra regeringens integrationspolitik misslyckades. Den 1 januari 2007 inrättar vi ett nytt departement med ansvar bland annat för samordning av arbetet för integration. Alla departement och alla myndigheter kommer att ha ett ansvar för att genomföra insatser för att bryta utanförskapet inom det egna området. Detta ökade ansvarstagande inom den generella politiken är det viktigaste verktyget för att omsätta integrationspolitikens ambitioner till verklighet.

Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret. På sätt och vis blir jag glad när jag hör Sabunis svar. Det går inte att förstå på annat sätt än att den socialdemokratiska integrationspolitiken får leva vidare.

Inriktningen är att Sverige ska bli ett land med möjligheter för alla. Den generella politiken på alla områden utformas efter människors individuella behov, inte deras bakgrund. Invandrare ska ses som individer och inte som homogena kollektiv. Huvudregeln är generella åtgärder och inte säråtgärder. Undantag ska endast komma i fråga när det gäller invandrarrens första tid i Sverige. Man talar om bättre utbildning i svenska, kortare väg till arbete och ökade insatser för att motverka diskriminering.

Vad i detta är nytt? Detta är ju socialdemokratisk integrationspolitik.

Även om ni försöker paketera och framställa er integrationspolitik som ny är det samma politik som vi har haft sedan 1997 i fråga om inriktning och många gånger även i fråga sakinnehåll. Om ni vill ändra inriktningen måste ni återkomma hit till kammaren och ändra målen. Det är ju det beslut som togs 1997 om integrationspolitiken som är grunden. Det är i stort sett som att arbetet fortgår.

Svar på
interpellationer

Jag kan inte låta bli att bli orolig. Samtidigt som Nyamko Sabuni sätter stort värde på Riksrevisionens granskning av styrningen av integrationspolitiken så verkar hon inte förstå granskningens innehåll. Rapporten är nämligen otillräcklig som underlag för att vidta en massa åtgärder.

För det första: Riksrevisionen pekar i sin rapport på problemen, men man ger inga svar när det gäller lösningar på de problem som integrationspolitiken har haft i fråga om styrningen. Det sägs ingenting om hur vi exempelvis förbättrar styrningen och samordningen mellan olika myndigheter.

För det andra: Riksrevisionen har inte heller enligt rapporten granskat målen i integrationspolitiken. Det har nämligen inte Riksrevisionen i uppgift att göra, utan den ska granska att man lever upp till de mål som riksdagen har lagt fast. Mycket talar för att målen såsom de är formulerade i dag bidrar till ett vi-och-de-tänkande vid genomförandet av politiken, trots att det inte var ambitionen med de mål som lades fast 1997.

Vi socialdemokrater tog till oss av denna kritik. Det var därför som vi tillsatte en parlamentarisk kommitté. Den skulle bland annat titta på inriktningen, samordningen och styrningen av politiken. Men den har Nyamko Sabuni valt att lägga ned, trots att den har genomfört i stort sett hela sitt arbete – 75 % av sitt uppdrag. Jag satt för övrigt i den kommittén.

Därutöver har regeringen beslutat sig för att lägga ned Integrationsverket innan man vet vilka effekter nedläggningen får eller vad som kommer i stället.

Jag är inte bara orolig. Jag tycker att det är uppseendeväckande. Dessa frågor om segregation och utanförskap är nämligen en av vår tids stora utmaningar. I stort sett i varje europeiskt land brottas man med dessa problem och dessa utmaningar. Vem minns inte upploppen i Frankrike, mordet i Holland som har lett till en iskall stämning i landet, högerpopulismens framväxt i Danmark, i Norge och för övrigt i land efter land? Men här i Sverige har vi fått en regering som kan och vet allt. Det är lite arrogant och lite stöddigt, men inte imponerande. När man samtidigt granskar de åtgärder som vidtas så är det bara symboliska förändringar. Det är mycket prat, men i stort sett fortgår arbetet som vanligt.

Det som däremot är oroväckande är att det kommer att drabba framför allt de människor som lever i segregation och utanförskap. Och de bär ni ett stort ansvar för nu också.

Anf. 66 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Det är inte i fråga om inriktning och mål som det är skillnad mellan den förra regeringens och den nya regeringens politik. Jag tror att de är ungefär desamma. Men skillnaden mellan den förra regeringen och den nya regeringen är att den här regeringen har ambitionen att verkställa det som man lovade i valrörelsen, och man har redan påbörjat det, det vill säga en generell politik för flera jobb, en förnyelse av arbetsmarknadspolitiken från bidragshantering och projekt till konkret jobbförmedling, och nystartsjobben är ett sådant exempel. Det handlar om en ny skolpolitik med fokus på ordning och reda, och alla barn ska ges en chans att lämna grundskolan med godkända betyg. Det handlar om förstärkningar till polis och rättsväsende. Alla har rätt att bo i områden där samhället stävjar skadegörelse och otrygghet. Det handlar om en

sammanslagning av diskrimineringslagarna för att man ska få en myndighet som är effektiv och starkare i samhället för att kunna hjälpa dem som utsätts för diskrimineringen. Det är på det sättet som vi bryter utanförskapet.

Ni må ha sagt detta i retoriken. Men den gamla regeringen har inte levererat.

Kunskapsbyggande och uppföljning är jättebra. Man tog fasta på det, och man såg till att det kom till stånd. Och vi ska utnyttja denna kunskap och denna uppföljning till att just omvandla det till verksamhet. Det går inte att tala om det.

Den förra integrationsministern Jens Orback talade i denna kammare om att kuggarna tar i. Man vägrade att erkänna det ökande utanförskapet. Man sade: Nej, folk har börjat få jobb. Nej, det fungerar inte alls dåligt inom sfi, och så vidare.

Men nu är det så att människor känner igen verkligheten där ute. De lever i den. Utanförskapet ökar.

De undersökningar som Folkpartiet genomförde under den förra mandatperioden visade att det 1990 fanns tre så kallade utanförskapsområden och att det 2004 hade blivit 157. Kuggarna tog inte i, Luciano Astudillo. Kuggarna malde ned människor, och utanförskapet ökade. Det är skillnaden mellan din och min politik.

Sedan är det inte myndigheter, Integrationsverket eller kommittéer och utredningar, som löser de problem som vi ser i dag, utan det är verklig politik. Det handlar om jobb, det handlar om utbildning, det handlar om trygghet, och det handlar om kampen mot diskriminering. Det kommer att lösa problemen, och det är det som vi har påbörjat.

Anf. 67 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Nej, det är helt sant att det inte är myndigheter som förverkligar integrationen. Det är inte heller en kommitté som ska leverera svaren på hur man löser integrationsproblemen. Men hur förbättrar vi den här politiken? Hur blir vi bättre på att samordna skolpolitiken, introduktionen och mötet med nyanlända? Hur ser vi till att ta vara på det? I detta sammanhang är styrningen av de myndigheter som du numera leder viktiga. Och det är viktigt att du tar vara på det uppdraget.

Vi har sagt mycket. Och vi har gjort mycket också. Vi har satsat mycket på skolan. Vi har satsat för att göra vägen till arbete kortare. Vi har år ut och år in satsat mer i kampen mot diskriminering. Och mycket av det har ni tagit över nu. Och ni tycker att det har varit ett bra jobb, annars hade ni avvecklat det.

Men det som ni har gjort har varit närmast en parodi. Först beslutade ni er för att lägga ned Integrationsverket. Sedan får vi veta att Integrationsverket inte har misslyckats med sitt uppdrag. Det sade först Andreas Carlgren, tidigare generaldirektör i myndigheten, och sedan Nyamko Sabuni till mig vid en frågestund här. Nej, Integrationsverket hade inte misslyckats med sitt uppdrag, utan det var det regleringsbrev som man hade fått, och som man förvisso hade levt upp till, som var misslyckat.

Men då kan man ju ändra på regleringsbrevet och komma med en ny inriktning till myndigheten. Den har ju mycket kunskap som ni förvisso vill ta till vara, har jag förstått.

Därefter lägger man ned den integrationspolitiska kommittén, en bred parlamentarisk kommitté som har att titta på inriktningen, styrningen och målen som är viktiga verktyg för att förverkliga den politik som inte fullt ut fått genomslag, som inte fixar skolan, som inte fixar att folk kommer i arbete och som inte lyckas göra tillräckligt mycket för att bekämpa diskrimineringen. Den här kommittén lägger man ned.

I pressmeddelandet från Regeringskansliet sägs att skälet till att man lägger ned denna kommitté är att politiken inte har fungerat. Men varför tillsätter man en utredning? Det var ju därför som vi tog till oss av den kritik som fanns och ville göra något åt detta.

Men här har vi en stöddig regering som vet och kan allt och vet precis hur man gör. Men det som man går miste om när man lägger ned denna utredning är samtalet över blockgränserna. Där fanns alla partier representerade, och det är viktigt för att klara av detta viktiga politikområde.

Därefter tillsätter man en ensamutredare som ska se över Integrationsverkets uppdrag och verksamhet. Detta uppdrag hade för övrigt denna kommitté.

Det är nästan skattretande. Det är en parodi.

Sedan kan man läsa den opolitiska ordförandens och huvudsekreterarens artikel i Dagens Nyheter. De skriver i samband med nedläggningen av kommittén:

Tyvär kan ogenomtänkta förändringar som regeringen gör inom integrationspolitiken motverka integrationen och öka utanförskapet. Dessutom finns risken att det skapas stiltje på ett sakområde som behöver förändras eftersom man skapar en illusion om att förändring skett när det mesta i själva verket är som det alltid har varit.

Ja, det är skattretande, men man sätter skattet i halsen när man förstår vad det handlar om. Det handlar ju om människor som lever i utanförskap, vilkas utbildning man inte tar till vara och som inte kommer i arbete tillräckligt snabbt. Många unga människors framtidshopp släcks alldeles för tidigt när de inte klarar skolan. Här har ni ett stort ansvar nu, och ni tar inte det.

Anf. 68 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad det är för problem som Luciano har. Båda två har vi precis lyckats beskriva målen med politiken. Vi har beskrivit vad som är viktigt för att bryta utanförskapet. Skillnaden är att hans regering under tolv år inte lyckats genomföra det de säger att de ska genomföra. Min regering har börjat med att lägga en budget som just tar itu med de problem som finns. Jag vet inte riktigt vad du, Luciano, är ute efter.

Nu är det så att du inte möter en stöddig regering, utan du möter en ödmjuk regering som tar till vara den kunskap som finns och som vill omvandla kunskapen till reell verksamhet därför att människorna där ute inte längre har tid att vänta på socialdemokratiska utredningar. Nu har de valt in en ny regering som faktiskt vill handla. Vi tänker använda den tid vi nu fått, den möjlighet vi fått och äran vi fått till att faktiskt se till att förbättra möjligheterna för de flera tusentals människor som i dag lever i utanförskapsområden.

Inte heller vet jag riktigt vad den kommitté som du satt med i har kommit fram till för information som vi inte här redan har pratat om. Om

vi är överens om målen och om vi är överens om vad som behövs när det gäller den generella politiken för att komma åt problemen i utanförskapsområden, vad är det då för nytt som ni kommit fram till och som vi kommer att gå miste om? Ingenting, Luciano! Den utredning, den kommitté, du satt med i är inte annorlunda än de tidigare utredningarna. Den här utredningen kom inte mer fram till nya lösningar än de tidigare utredningarna.

Problemet är att vi inte har haft en regering som mäktat agera. Nu har vi en regering som gör det. Det avser jag att göra under de här fyra åren. Jag och övriga i regeringen ska se till att det skapas jobb, att skolan fungerar samt att sfi återigen reformeras så att flera än bara en tredjedel lämnar den skolan med godkända betyg, att flera fångas in i utbildningen och att utbildningen får samma status som alla andra utbildningar i Sverige.

Vi ska bekämpa diskrimineringen. Många människor känner sig diskriminerade. Där kan jag väl ge er *credit*. Ni har i alla fall påbörjat arbetet med sammanslagningen beträffande den här lagen och ombudsmännen. Vi ska fortsätta med det arbetet.

Skillnaden mellan oss, Luciano, är inte retoriken i politiken och inriktningen, utan skillnaden är att vi handlar och ni pratade. Ni vägrade att erkänna problemen. Kuggarna tog i, sade ni. Men kuggarna malde ned. Vi tänker inte lura medborgarna på det sätt som ni har lurat medborgarna i tolv år. Det vägrar jag och det vägrar regeringen att göra.

Anf. 69 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Sabuni frågade retoriskt vad som är problemet. Vi tycker ju likadant. Men det är inte riktigt så.

Först och främst sade jag – det är viktigt att slå fast detta – att mycket talar för, vilket många av dem som jobbar på det här området säger, att målen så som de är formulerade leder till ett vi-och-de-tänkande i genomförandet av politiken. Förstår Sabuni det?

Det betyder att vi sannolikt måste ändra på målen för att komma bort från vi-och-de-tänkandet. Där hade hon kanske behövt en parlamentarisk utredning för att komma fram till vilka mål som är de bästa för att komma bort från vi-och-de-tänkandet. Fortsätter vi med de mål som ligger fast enligt det svar jag fått kommer vi att fortsätta att föra en vi-och-de-politik.

Sedan säger sig Sabuni vara ödmjuk, och hon säger att den här regeringen är ödmjuk och vill handla kraftfullt. Jag respekterar det, men samtidigt är det också så – det skrev också huvudsekreteraren för utredningen i sin debattartikel – att mycket av kunskapen saknas om hur vi bäst gör detta. Hur ser vi till att bäst samordna myndigheterna? Hur ser vi till att tvärssektoriella arbetsområden som integrationspolitiken och jämställdhetspolitiken bäst fungerar?

Den kunskapen finns inte. Därför användes den här kommittén för att ta reda på det och samla kunskap och fakta för att därefter handla. Det här är allvarliga frågor. Det handlar om människor som lever i utanförskap. Det handlar om människor som inte får jobb tillräckligt snabbt. Det handlar om ungdomar som inte fixar skolan. Där har vi ändå haft ett tryck uppifrån men inte fått genomslag för den politik som vi vill föra.

Jag tror att den här regeringen i höst har gjort ett ödesdigert misstag som kommer att drabba framför allt de människor som i dag drabbas av segregation och utanförskap.

Anf. 70 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Om det handlar om jobb, utbildning, trygghet och kampen mot diskriminering tror jag att medborgarna där ute uppskattar en regering som faktiskt lägger fram förslag för att komma till rätta med det i stället för att den ska ägna ett halvår åt att analysera om målen är de rätta eller inte.

Vi har sagt, Luciano, att det är utanförskapet som ska bekämpas. I utanförskapet finns också etniska svenskar.

(LUCIANO ASTUDILLO (s): Ja.)

Det är inte invandrarskapet som är problemet. Vi ska inte ha en politik som vänder sig till gruppen invandrare. Vi har en politik som vänder sig till gruppen som har det svårt: arbetslösa, barn som inte klarar skolan med godkända betyg och människor som av olika anledningar diskrimineras. Det är det som politiken handlar om, och det är det arbetet vi börjat med i denna budget.

Jag förstår fortfarande inte vad problemet är.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott: 2006/07:FPM13 Direktiv om förvärv av innehav inom finanssektorn (förvärvsdirektivet) KOM(2006)507 till finansutskottet

15 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2006/07:15 till arbetsmarknadsutskottet

16 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Finansutskottets betänkande
2006/07:FiU6 Redovisning av AP-fondernas verksamhet 2001–2005

Trafikutskottets betänkande
2006/07:TU2 Straffrättsliga regler mot förorening från fartyg

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 16 november

2006/07:76 Rättshjälp för svenska medborgare utomlands

av *Maryam Yazdanfar* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:77 Ojämliga villkor mellan olika boendeformer

av *Johan Löfstrand* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

den 17 november

2006/07:78 Sveaskog

av *Ulrica Messing* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:79 Förebyggande av fallolyckor

av *Ylva Johansson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:80 Icke fackligt anslutna arbetares rättigheter

av *Fredrick Federley* (c)

till statsrådet Sven Otto Littorin (m)

2006/07:81 Statens aktieinnehav i Nordea och Telia Sonera

av *Thomas Östros* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:82 Höjda arbetsgivaravgifter för småföretagen

av *Thomas Östros* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:83 Utförsäljning av SBAB

av *Thomas Östros* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 november.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 november

2006/07:163 SBAB:s roll för bostadsräntenivån

av *Ulrica Messing* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:164 Målsägarbiträde utomlands

av *Désirée Pethrus Engström* (kd)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:165 Jämställdhetslagen och företagen

av *Veronica Palm* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:166 Rekryteringsbidrag

av *Louise Malmström* (s)
till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:167 Ökad humanitär hjälp till de sahariska flyktinglägren i Algeriet

av *Kalle Larsson* (v)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2006/07:168 Abbas Lasanis fall och azeriernas rättigheter i Islamiska republiken Iran

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:169 Förföljelserna av den arabiska minoriteten i Iran

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:170 Konflikten på Sri Lanka och terrorstämpeln av LTTE

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:171 Våldsutvecklingen i El Salvador

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:172 Avrättningar av medlemmar av den arabiska minoriteten i Iran

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:173 Skatteavdrag för pensionärer i hyresrätt

av *Egon Frid* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:174 Bostadstillägg för pensionärer

av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:175 Uppföljning av dem som hoppar av gymnasiet

av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 november.

19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2006/07:23
17 november

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 17 november

2006/07:93 Död i ensamhet

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet *Maria Larsson* (kd)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 november.

20 § Kammaren åtskildes kl. 12.25.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 39 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Ledighet.....	1
2 § Anmälan om val av ordförande i utrikesutskottet.....	1
3 § Meddelande om allmän debattimme.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Svar på interpellation 2006/07:45 om elpriser för basindustrin.....	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	2
Anf. 2 JASENKO OMANOVIC (s).....	4
Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	4
Anf. 4 JASENKO OMANOVIC (s).....	5
Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	6
Anf. 6 JASENKO OMANOVIC (s).....	7
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	7
6 § Svar på interpellation 2006/07:27 om svensk veteranpolitik	8
Anf. 8 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m).....	8
Anf. 9 ALLAN WIDMAN (fp).....	9
Anf. 10 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m).....	10
Anf. 11 FÖRSTE VICE TALMANNEN	11
Anf. 12 ALLAN WIDMAN (fp).....	11
Anf. 13 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m).....	12
Anf. 14 ALLAN WIDMAN (fp).....	13
Anf. 15 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m).....	13
7 § Svar på interpellation 2006/07:32 om pandemiberedskap och vaccinförsörjning.....	14
Anf. 16 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	14
Anf. 17 MONA SAHLIN (s).....	15
Anf. 18 KENNETH JOHANSSON (c)	16
Anf. 19 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	17
Anf. 20 MONA SAHLIN (s).....	18
Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	19
Anf. 22 MONA SAHLIN (s).....	19
Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	20
8 § Svar på interpellation 2006/07:47 om nedskärningar i kommunal vuxenutbildning	20
Anf. 24 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	20
Anf. 25 PETER HULTQVIST (s).....	22
Anf. 26 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	23
Anf. 27 PETER HULTQVIST (s).....	23
Anf. 28 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	24
Anf. 29 PETER HULTQVIST (s).....	25
Anf. 30 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	26
9 § Svar på interpellation 2006/07:48 om elevinflytande	27
Anf. 31 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	27
Anf. 32 ROSSANA DINAMARCA (v).....	27

Anf. 33 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	28
Anf. 34 ROSSANA DINAMARCA (v)	29
Anf. 35 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	30
Anf. 36 ROSSANA DINAMARCA (v)	31
Anf. 37 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	31
10 § Svar på interpellation 2006/07:24 om tidsbegränsade anställningar	32
Anf. 38 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	32
Anf. 39 LUCIANO ASTUDILLO (s)	33
Anf. 40 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	34
Anf. 41 LUCIANO ASTUDILLO (s)	35
Anf. 42 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	36
Anf. 43 LUCIANO ASTUDILLO (s)	37
Anf. 44 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	38
11 § Svar på interpellation 2006/07:34 om nedläggning av Arbetslivsinstitutet	38
Anf. 45 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	38
Anf. 46 RAIMO PÄRSSINEN (s)	39
Anf. 47 LENNART LEVI (c)	40
Anf. 48 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	41
Anf. 49 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	42
Anf. 50 LENNART LEVI (c)	43
Anf. 51 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	43
Anf. 52 RAIMO PÄRSSINEN (s)	44
Anf. 53 PETER HULTQVIST (s)	45
Anf. 54 TALMANNEN	46
Anf. 55 Statsrådet SVEN OTTO LITTORIN (m)	46
Anf. 56 PETER HULTQVIST (s)	46
12 § Svar på interpellation 2006/07:63 om förmögenhetsbeskattning av aktier i onoterade aktiebolag (lex Uggla)	47
Anf. 57 Finansminister ANDERS BORG (m)	47
Anf. 58 JÖRGEN JOHANSSON (c)	48
Anf. 59 LENNART HEDQUIST (m)	48
Anf. 60 Finansminister ANDERS BORG (m)	49
Anf. 61 JÖRGEN JOHANSSON (c)	50
Anf. 62 LENNART HEDQUIST (m)	50
Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (m)	51
13 § Svar på interpellation 2006/07:35 om symbolisk förnyelse av integrationspolitiken	52
Anf. 64 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp)	52
Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s)	53
Anf. 66 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp)	54
Anf. 67 LUCIANO ASTUDILLO (s)	55
Anf. 68 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp)	56
Anf. 69 LUCIANO ASTUDILLO (s)	57
Anf. 70 Statsrådet NYAMKO SABUNI (fp)	58

14 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	58
15 § Hänvisning av ärende till utskott	58
16 § Bordläggning.....	58
17 § Anmälan om interpellationer	59
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	59
19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	61
20 § Kammaren åtskildes kl. 12.25.	61

